

Úřad vlády
České republiky

**Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské
menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování
opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31. 12. 2023**

OBSAH

OBSAH.....	2
1. Ministerstvo kultury.....	5
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023.....	5
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva kultury (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.....	8
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	9
2. Ministerstvo pro místní rozvoj.....	25
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023.....	25
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva pro místní rozvoj (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.....	26
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	26
3. Ministerstvo obrany.....	26
a) Informace o plnění úkolového listu č. 190, který přijal ministr obrany dne 23.06.2004.....	26
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva obrany (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.....	27
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	28
4. Ministerstvo průmyslu a obchodu.....	28
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023.....	28
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva průmyslu a obchodu (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.....	31
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	31
5. Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	32

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023	32
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva práce a sociálních věcí (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	43
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	43
6. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	48
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023	48
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	52
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	52
7. Ministerstvo vnitra.....	54
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023	54
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva vnitra (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	57
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	57
8. Ministerstvo zdravotnictví	61
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023	61
b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva zdravotnictví (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	63
c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	63
9. Ministerstvo zemědělství	64
a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023	64

b)	Seznam pracovních orgánů Ministerstva zemědělství (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	67
c)	Doplňující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2022.....	68
10.	Ministerstvo zahraničních věcí.....	69
a)	Seznam pracovních orgánů Ministerstva zahraničních věcí (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.	69
b)	Doplňující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023.....	69

1. Ministerstvo kultury

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru kultury průběžně podporovat, v rámci existujících dotačních programů, včlenění romské kultury, při zachování její jedinečnosti, do většinové kultury české společnosti.

V roce 2023 bylo do relevantních dotačních programů Ministerstva kultury přihlášeno s žádostí o podporu obdobné množství projektů od stejného množství žadatelů, jako tomu bylo v předcházejícím roce. Většina z těchto projektů byla realizována v zamýšleném rozsahu, přesto určitá část z žadatelů poskytnuté prostředky zčásti vrátila. Ve dvou případech pak musely být vyčísleny odvody z poskytnuté dotace ve výši 5 % za neplnění podmínek rozhodnutí, na jehož základě byla daná dotace poskytnuta.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na **podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice** byla v roce 2023 podpořena žádost spolku Slovo 21, z. s., na podporu Světového romského festivalu KHAMORO 2023, který v tomto roce zároveň slavil své 25. výročí. Dotace, z důvodu výročí festivalu poskytnutá výjimečně ve výši 1 400 000,- Kč, byla udělena na základě usnesení vlády České republiky ze dne 7. dubna 2003 č. 347 o podpoře Světového romského festivalu KHAMORO Praha a v souladu s usnesením vlády č. 447 ze dne 10. 5. 2021 o Strategii rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021–2030.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na **podporu integrace příslušníků romské menšiny** bylo v roce 2023 oceněno 21 projektů od 21 žadatelů. Jednalo se o podporu jak jednorázových akcí tematicky a obsahově naplňujících jeden či více z tematických okruhů daného dotačního programu, tak i o podporu celoročních projektů žadatelů. Poskytnutá částka dotace činila celkem 2 000 000 Kč. Z důvodu nečerpání poskytnuté dotace jedním z žadatelů tak bylo finálně vyplaceno 1 970 000 Kč (s následnými vrácenými finančními prostředky, včetně uvedených odvodů, byla celková využitá částka poskytnutých dotací 1 887 384 Kč).

Podpořené projekty ve výběrovém dotačním řízení na podporu integrace příslušníků romské menšiny

Předkladatel	Projekt	Dotace (v Kč)
ARA ART, z.s., Praha	Artivismus - ARA ART 2023 celoroční činnost	300 000
ARGO spol. s.r.o., Praha	Paramisa - romské pohádky z bývalého Československa	80 000
Centrum společného zájmu, z.s., Brno	Letní škola Romipen 2023	70 000

Comunités, z.s., Liberec	Melodia 2023 - Týden Romů	110 000
Demokratická aliance Romů ČR z.s., Valašské Meziříčí	Romská píseň 2023	140 000
Divadlo Líšeň, z.s., Brno	Paramisa	90 000
DROM, romské středisko, Brno	My a kultura	83 000
Dživ Lačes, z.s., Vsetín	Festival SPOLEČNĚ 2023	90 000
European People, z.s., Praha	Romové od A po Z	30 000*
Cheiron T, o.p.s., Tábor	Romfest	70 000
IQ Roma servis, z.s., Brno	AMARO - hudební koktejl z Bronxu	75 000
KoCeRo - komunitní centrum Rovnost o.p.s., Český Krumlov	Tvoříme pro radost	35 000
Loli Ruža z.s., Rokycany	Workshopy Loli Růža	110 000
POST BELLUM, z. ú., Praha	Paměť jsme my V	100 000
Prostor plus, o.p.s., Kolín	V lese fest 2023	60 000
Romano jasnica, z.s., Trmice	16. Různobarevný festival	80 000
Romodrom o.p.s., Praha	Miri Gil'i 2023, VIII. Ročník	150 000
R-Mosty, z.s., Praha	Bašaven čhavale! - volný čas a prevence v klubu R-Mosty	120 000
Společenství Romů na Moravě Romano jekhetaniben pre Morava, Brno	Kulturní aktivity SRNM Olomouc	80 000
tranzit.cz, spolek, Praha	Podhoubí 2023 - Celoroční komunitní program	50 000
Živá paměť, o.p.s., Praha	Putovní fotografická výstava - Osudy Romů za druhé světové války	77 000
Celkem		2 000 000

* Podpořeno, žadatel se ale následně rozhodl poskytnutou částku na daný projekt nečerpat.

Kromě výše uvedených výběrových dotačních řízení, spadajících do působnosti **odboru regionální a národnostní kultury**, získávají projekty příslušníků romské menšiny rovněž podporu z dalších programů resortu.

V rámci dotačního programu **na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin odboru médií a audiovize** bylo z jeho celkové hodnoty 22 050 000 Kč ve prospěch romských projektů poskytnuto 3 751 000 Kč, což představuje 17 % z celkové alokace programu. Šlo o podporu periodických tiskovin, novin a časopisů, **Romano džaniben, Romano hangos, Romano vodi a Kereka a jednoho mediálního projektu.**

V rámci programu Podpory rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin byly oceněny tyto projekty příslušníků romské menšiny

Předkladatel, místo	Projekt	Dotace v Kč
Romano džaniben, z.s., Praha	Romano džaniben/ Romské vědění	500 000
Společenství Romů na Moravě, Brno	Romano hangos/Romský hlas	880 000
Romea, o.p.s., Praha	Romano vodi/Romská duše	755 000
Demokratická aliance Romů ČR, z.s., Val. Mez.	Kereka/Kruh	1 400 000
TUKE.TV, z.s., Dolní Kounice	Amare lavutara	216 000
Celkem		3 751 000

V gesci **odboru umění, literatury, knihoven a kreativních průmyslů** jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů. Při hodnocení projektů ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná, kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice romské menšiny. Ovšem dotované kulturní projekty ve svých konečných důsledcích přispívají ke zlepšení situace romské menšiny v České republice, především v oblasti přístupu jejich příslušníků ke kultuře, a naopak i k poznání kultury romské menšiny.

Některé projekty, které byly v roce 2023 spolufinancovány dotacemi poskytovanými ze státního rozpočtu v oblasti profesionálního umění, přímo podporují kulturní dialog a poznávání kultur národnostních menšin, romskou menšinu nevyjímaje. Jde především o velké multikulturní festivaly, jejichž cílem je, mimo jiné, přispět ke vzájemnému poznávání české společnosti a příslušníků jiných národností a etnik, což v konečném důsledku přispívá ke vzájemnému pochopení a toleranci mezi českou většinou a národnostními menšinami včetně menšiny romské, potažmo k jejich lepšímu začleňování do většinové společnosti. Podobně jako v předchozích letech tak **odbor umění, literatury, knihoven a kreativních odvětví** poskytl dotaci ve výši 1 150 000 Kč na festival **RESPECT PLUS**, žadatele Rachot Production, s. r. o., který je příležitostí pro **vzájemné poznávání různých kultur**, včetně kultury romské, a je to tedy jeden z nástrojů pro integraci romské menšiny.

Pokládáme za vhodné zmínit ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023, že projekty dotované Ministerstvem kultury přispívají k tomu, aby příslušníci romské menšiny nebyli ohroženi sociálním vyloučením ve smyslu § 3 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb. Tyto akce přispívají také k sociálnímu začleňování příslušníků romské menšiny, jakož i k naplnění některých práv, která romská menšina, stejně jako jiné národnostní menšiny, má podle zákona č. 273/2001 Sb.: jde o právo na aktivní účast na kulturním a společenském životě

(§ 6 odst. 1 uvedeného zákona) a o právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin (§ 12 uvedeného zákona).

V dotačním řízení **Knihovna 21. století**, které má ve své gesci **oddělení literatury a knihoven** a které je určené provozovatelům knihoven, zapsaným v evidenci knihoven MK, nebyl v roce 2023, na rozdíl od let předchozích, podpořen žádný projekt, který by jakkoli souvisel s romskou tematikou.

Samostatné oddělení církví a náboženských společností v roce 2023 v rámci jím vypsaného dotačního programu nepodpořilo žádný projekt, který by podporoval včlenění romské kultury do většinové kultury české společnosti. Dotační program vyhlašovaný samostatným oddělením církví a náboženských společností má za cíl podporovat aktivity zvyšující informovanost a zájem o náboženskou oblast vymezenou činností registrovaných církví a náboženských společností.

V některých letech uvedené samostatné oddělení finančně podporovalo projekt „*Romská pout*“ pořádaný Charitou Olomouc, který mimo jiné (nabídnutí duchovních prožitků) napomáhal k prezentaci romské kultury, a tím přispíval ke sblížení Romů s majoritní společností. V roce 2022 byl tento projekt podpořen odborem regionální a národnostní kultury v dotačním programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny. Pro rok 2023 ovšem nebylo žádáno na jeho podporu ani v jednom z dotačních programů.

Do ostatních dotačních programů Ministerstva kultury již žádný romský projekt na rok 2023 předložen nebyl. Veškeré zmíněné projekty, podpořené v rámci stávajících dotačních programů Ministerstva kultury, lze označit za projekty, které významně podporují snahu o integraci romské menšiny a přispívají k obohacení kultury majoritní společnosti. Romská kultura přitom nikterak neztrácí na své svébytnosti.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva kultury (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

Komise pro kulturní aktivity příslušníků národnostních menšin – poradní orgán vrchní ředitelky/ředitele sekce živého umění (dříve náměstkyně/náměstka ministra kultury), do jejíž/jehož působnosti náleží oblast kultury národnostních menšin žijících v České republice. Dotační program spadá do působnosti odboru regionální a národnostní kultury. Komise má 19 členů, z toho jednoho člena z řad příslušníků romské menšiny.

Komise pro dotační program Podpora integrace příslušníků romské menšiny – poradní orgán náměstkyně/náměstka ministra kultury, do jejíž/jehož působnosti náleží oblast kultury romské menšiny. Dotační program spadá do působnosti odboru regionální a národnostní kultury. Komise má 9 členů, z toho 5 členů z řad příslušníků romské menšiny, kteří jsou zároveň členy Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Komise pro dotační program na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin – poradní orgán vrchní ředitelky/ředitele sekce legislativy a mezinárodních vztahů (dříve náměstkyně/náměstka ministra kultury). Dotační program spadá do působnosti odboru médií a audiovizí. Komise má 15 členů, z toho je jeden člen příslušníkem romské menšiny.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Muzeum romské kultury (MRK)

1. Hlavní budova v Brně

V roce 2023 uskutečnilo MRK v Brně na 111 vzdělávacích akcí s návštěvností 3 043 studentů a žáků. Zatímco dříve převažovaly základní školy, v roce 2023 je vyrovnaly školy střední. Mírně se také zvedl zájem z univerzitních řad. Nejžádanější byl tradičně workshop svázaný s muzejní expozicí Příběh Romů. Na základě poptávky také z řad nižších tříd základních a mateřských škol MRK nově vytvořilo jeho interaktivnější verzi pod názvem Příběh Romů na dotek. Principem je možnost propojení vizuálních vjemů získaných návštěvou stálé expozice s vjemy hmatovými, a to skrze klíčové předměty z depozitářů MRK.

V roce 2023 i nadále pokračovaly programy s tematikou romského holokaustu, stereotypů, romského jazyka či romských osobností. V souvislosti s aktuální výstavou *Vesmíry/Kosmosa/Universes* byly vytvořeny dva stejnojmenné doprovodné edukační programy pro starší a mladší věkovou kategorii žáků a studentů. Většina edukací proběhla přímo v hlavní brněnské budově, avšak lektori odjeli přednášet i mimo Brno – například do Prahy či severomoravského Vítkova. Rovněž pokračovala série přednášek pro Historický ústav FF Muni – Dějiny a kultura Romů.

Knihovna MRK

K popularizaci romské kultury určitě přispívá i muzejní knihovna, která je k dispozici jak badatelům, tak i široké veřejnosti. Knižní fond čítá celkem 14 071 svazků.

Badatelská agenda

Sbírka MRK a její pomocné fondy byly v roce 2023 přístupné badatelským návštěvám.

Přednášky a další akce organizované z Brna

- Lektorka Barbara Valchářová a historička Tereza Richtáriková společně v březnu 2023 uskutečnily dva paralelně probíhající edukační programy o holokaustu (jeden v čeština a druhý v angličtině) přímo v prostorách školy The English College in Prague. Druhý den se studenty proběhl přejezd do Letů u Písku, kde byla na programu komentovaná prohlídka areálu KP Lety.
- V dubnu 2023 vedle akcí spojených s Mezinárodním dnem Romů pracovníci MRK vyjeli do Centra inkluze Vítkov. Lektori MRK Barbora Valchářová a Miroslav Zubaj v rámci programu realizovali dva workshopy pro místní školy. Odpoledne následovala přednáška o historii Romů pro veřejnost, na kterou navazovala beseda s romským studentem Petrem Bandou. O den později MRK uskutečnilo program pro jarní setkání organizace Amaro Drom. Lektori pro rodiny s dětmi v MRK připravili edukační programy ve stále expozici i ve výstavě. O výtvarnou dílnu se postarala výtvarnice Fabienne Kowal. Dospělí diskutovali s Danou Krokovou, sociální pracovníci brněnského magistrátu, o problematice náhradní rodinné péče i obecně o začlenění Romů do neromské společnosti.
- 23. května 2023 se konala odborná debata na téma *Holokaust Romů a Sintů* v ulici Dominikánská 8 – barokní refektář Dominikánského kláštera v Praze. Diskutujícími byly Renata Berkyová, Kateřina Čapková, Jana Horváthová, moderaci měl na starost Petr Vizina.
- 2. června 2023 proběhla přednáška s prezentací Jany Horváthové na téma *Význam a vliv uchovávání historické paměti na současnou kulturu Romů / 30 let činnosti Muzea romské kultury v Brně*, poté následovala veřejná debata přednášející s umělkyní Emílií Rigovou. Akce byla součástí festivalu Khamoro.
- 16. června 2023 proběhla přednáška Jany Horváthové o MRK a situaci Romů v ČR pro Masarykovu univerzitu v Brně v rámci cyklu online přednášek *Musíme to vědět*.
- 21. června 2023 se ve Svitavách uskutečnila na Faře Českobratrské církve evangelické beseda s hostem Janou Horváthovou: *Život Romů v ČR v osobním příběhu ředitelky MRK*. Akci zahájil kněz Filip Keller církevním slovem a úvodní písní, poté předal slovo Janě Horváthové. Po jejím osobním vstupu se rozproudila opravdu živá debata.
- 6.–8. září 2023, v rámci konference v Liberci Devadesátky a muzea. Sbírky, prezentace, pamětníci přednesla Jana Horváthová přednášku *Okolnosti vzniku a budování Muzea romské kultury (1991–2023). Od neziskovky ke státní instituci*; poté se účastnila debaty k tématu a dále byla v dalším bloku jednou ze tří panelistů debaty (spolu s Bohumilem Melicharem a Ondřejem Danielelem, moderace Ondřej Tábořský): *Devadesátky jako předmět kolektivní paměti a muzealizace*.
- 24. října 2023 v rámci konference Zachování paměti. Pomníky a památníky holokaustu v České republice, kterou v Praze organizoval Ústav dějin umění Akademie věd ČR (Eva Janáčková) ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, přednesla Jana Horváthová přednášku na téma *Památníky holokaustu Romů a Sintů na českém území*.
- V říjnu 2023 proběhla v MRK mezinárodní konference Romové v Evropě. Akci zahájila ředitelka Jana Horváthová prezentací historie a současnosti Muzea, poté následovaly dva

panely, jejichž náplní bylo sdílení zkušeností, pojmenování nejpálčivějších problémů ve vyšším vzdělávání Romů a načrtnutí možností spolupráce. Mezi účastníky MRK přivítalo zástupce neziskových a vládních organizací i osobnosti komunální politiky švédského města Malmö. Sdílení edukačních aktivit MRK se stalo součástí druhého panelu.

- V listopadu 2023 proběhla online přednáška *PŘÍBĚH ROMŮ (historie)*, spojená s prezentací muzejních aktivit pro multikulturní skupinu zaměstnanců společnosti RED HAT, která se zabývá poskytováním řešení založených na open source technologiích.
- 22. listopadu 2023 uvedla Jana Horváthová přednášku *Výstava E luma romane jakhenca / Svět očima Romů a sbírka umění Muzea romské kultury v Brně, jeho vznik a fungování v 90. letech* na konferenci v Národní galerii v Praze (Veletržní palác) s názvem *Spojené nádoby, Umenie a kultúra 90. rokov v Českej a Slovenskej republike*.
- 14. prosince 2023 v rámci semináře Romistiky na Ústavu etnologie a středoevropských a balkánských studií FF UK Jana Horváthová přednesla přednášku týkající se výzkumu a vystavování poznatků o holokaustu Romů a Sintů a participaci přeživších na produkci vědění a aktivitách ve veřejném prostoru.
- V prosinci 2023 MRK uspořádalo Ochutnávku romské literatury pro studenty Masarykovy univerzity v Brně, jejímž ústředním bodem byla beseda s romskou spisovatelkou Květoslavou Podhradskou. V první části programu studentům nabídla romistka Jana Habrovcová ochutnávku romské literatury proloženou audioukázkami z projektu Phabalín (audiopovídky, natočeno MRK v roce 2022). Studentům byly představeny klíčové osobnosti z období od 50. let 20. století až po současnou romskou literární scénu. Druhá polovina pak patřila již zmiňované besedě se spisovatelkou Květoslavou Podhradskou, hojně proložené autorským čtením. Ohlas na setkání byl velmi pozitivním.

2. Centrum Romů a Sintů v Praze (CRSP)

Projekt budovaného Centra Romů a Sintů v Praze (dále CRSP) má za cíl v Praze vybudovat nové specializované pracoviště brněnského Muzea romské kultury. Tato paměťová instituce, věnující se původním českým Romům a Sintům, se stane vůbec první svého druhu v hlavním městě. Pražské pracoviště naváže na výsledky práce MRK v Brně jak v oblasti vědy a výzkumu romských dějin (s důrazem na holokaust Romů a Sintů), tak na poli živé kultury a reflexe současného postavení Romů a vývoje vztahů romské a majoritní společnosti. Požadavek vytvořit v hlavním městě kulturní instituci seznamující tuzemskou i zahraniční veřejnost s tématem „vytěsněného“ holokaustu vznesli současně s MRK také potomci přeživších a pozůstalých po obětech protektorátních, tzv. cikánských táborů v Letech u Písku a Hodoníně u Kunštátu. Otevření Centra se pro ně stane alespoň částečným splacením dluhu české společnosti vůči „zmizelé“ kultuře původních Romů a Sintů žijících před válkou v českých zemích. Edukační, kulturní a reprezentační aktivity CRSP budou po jeho otevření zároveň propojeny s činností právě dokončeného Památníku holokaustu Romů a Sintů v Čechách. Lety u Písku.

Projekt se od roku 2022 vyrovnává s potřebou realizovat povinné výstupy bez otevřeného Centra, tzn. bez fyzické budovy. Programy se konají ve spolupráci s partnery projektu (Výbor pro odškodnění romského holocaustu, Národní muzeum, Institut Tereziánské iniciativy, Slovo 21, Městská část Praha 6) na různých místech Prahy (Národní památník Vítkov, Knihovna Václava Havla, Národní technická knihovna, Muzeu hl. města Prahy nebo ve veřejném

prostoru hl. města apod.). V Národopisném muzeu Národního muzea je od června 2022 do května 2024 přístupná výstava *Otevřená cesta / The road is open / Phundrado drom* mapující 30 let sbírkotvorné činnosti MRK. Výstavu doplňují pravidelné komentované prohlídky, odborné přednášky, diskuze, umělecké akce a vzdělávací programy. Komentované prohlídky s kurátorkami výstavy Otevřená cesta Petrou Hanákovou a Emílií Rigovou probíhají přibližně jednou za dva měsíce. Na tyto komentované prohlídky pak často navazují diskuze nebo přednášky.

Další programy pro veřejnost zohledňují významná data spojená s romskou historií a kulturou, a také s holokaustem Romů a Sintů.

Cyklus diskuzních večerů *Romská žena v minulosti a současnosti* probíhal v roce 2023 v Národopisném muzeu Národního muzea. Věnuje se dějinám romských žen, významným umělkyním – Romkám nebo nuceným sterilizacím. Další akce CRSP pro veřejnost jsou spojené s výstavou „...lepší architektura i živoť“, která přibližuje návštěvníkům historii a blízkou budoucnost vily na Velvarské, novém sídle CRSP. Výstava je putovní, po vernisáži v Národní technické knihovně (podzim 2022) se přesunula ke konci roku 2022 do Informačního centra Norbertov (MHMP), poté od dubna 2023 do vily Stiassni v Brně a od konce roku 2023 je k vidění opět v galerijních prostorách Městské části Praha 6.

Vzdělávací aktivity Centra vznikají společně s norskou partnerskou organizací The European Wergeland Centre, s níž proběhly čtyři workshopy zabývající se výchovou k demokracii, inkluzí, mezikulturním porozuměním a problematikou lidských práv. V návaznosti na tuto spolupráci byly následně vytvořeny tři edukace, jež jsou zaměřeny na umění Romů, romské tradice a zvyky (*Otevřená cesta*), stereotypy (*V pasti stereotypů*) a holokaust (*Osudy Růžičkových, Příběh letského tábora a rodiny Růžičkovy*).

Výtvarná dílna *Otevřená cesta* určená pro 1. stupeň ZŠ přibližuje romskou kulturu a umění prostřednictvím výtvarné tvorby. Žáci se tak často poprvé setkávají s romskou kulturou a tradicemi, a to skrze předměty, které skrývá „depozitář“ v rámci výstavy *Otevřená cesta* a na dílně představující vybrané romské autory. Zjišťují například, proč se vlajka Indie podobá té romské a co představuje symbol kola. V tvořivé části programu si žáci na téma výstavy vytvoří vlastní výtvarné dílo.

V programu *V pasti stereotypů* se naučí kriticky zhodnotit, jaké různé předsudky a stereotypy dřímají ve většinové společnosti. Otevíráme tím důležité ale komplikované téma, k němuž ovšem přistupujeme s nadsázkou a humorem, jež si může dovolit lektor romského původu, který nás tímto tématem dokáže erudovaně provést. Při debatě i ostatních aktivitách vytváříme bezpečný prostor, kde studenti dostávají prostor pro své dotazy a mohou s romským lektorem volně diskutovat.

Program *Příběh letského tábora a rodiny Růžičkovy* tvoří dvě části: v první lektor/lektorka seznamuje žáky s důležitými okamžiky dějin českých Romů, jež zasazuje do kontextu české historie. V druhé probíhá beseda s reprezentantkou třetí generace přeživších holokaustu Romů a Sintů Janou Kokyovou. K programu také vznikl metodický materiál, jenž bude veřejně k dispozici pedagogům, kteří by chtěli téma do své výuky zařadit.

3. Hodonín u Kunštátu. Památník holokaustu Romů a Sintů na Moravě

- 4. ledna 2023 přijelo 120 studentů a 8 pedagogů ze španělské organizace IECHT (Instituto Europeo para el Conocimiento del Holocausto y los Totalitarismos). Ti na svém studijním pobytu ve střední Evropě navštívili několik míst spojených s holokaustem, a to nejen v ČR, ale i v Německu a Rakousku.
- V dubnu 2023 byla uspořádána přednáška a beseda s názvem *Tábor nucené práce v Hodoníně u Kunštátu 1949–1950*. Přednáška o komunistických táborech nucené práce, jejíž obecnou část si vzal na starosti náměstek ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů JUDr. Kamil Nedvědický, byla doplněna detaily od vedoucího Památníku, které se týkaly přímo tábora v Hodoníně. Besedy se zúčastnili potomci vězňů tohoto tábora – hrabě Ludvík Belceredi a Ivan Šmíd.
- V rámci oslav výročí konce II. světové války byl v květnu 2023 připraven turistický pochod s názvem Po stopách odboje. Šlo o připomínkový pochod s položením kytic a svíček na místech spojených s druhým odbojem a s oběti holokaustu (okružní trasa: Památník – Tasovice – Černovice – Hodonín – Památník).
- V červenci 2023 proběhla projekce dokumentárního filmu *Jak jsem se stala partyzánkou*. Tento snímek pojednává nejen o odbojářích romského původu, ale také o osudech jejich rodin v době II. světové války a některých životních osudech jejich potomků. Následně proběhla beseda s autorkou filmu Verou Lackovou a vnukem nejslavnějšího českého romského partyzána Josefa Serinka – Zdeňkem Serinkem.
- 14. října 2023 se uskutečnila přednáška předního českého odborníka na kárné a vyhlazovací tábory Mgr. Michala Chocholatého, Ph.D. pod názvem *Sobibor 1943: Vzpoura*.

4. Lety u Písku. Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách

Muzeum se celý rok velmi intenzivně věnovalo dokončování památníku v Letech u Písku. Slavnostní otevření proběhne 23. 4. 2024.

Pietní akty

Téma holokaustu Romů a Sintů bylo tradičně připomenuto v rámci pietních aktů v Brně, Letech u Písku a Hodoníně u Kunštátu.

- 7. března 2023 se konal pietní akt v Brně. Byl zahájen úvodním slovem ředitelky Muzea romské kultury Jany Horváthové, následoval proslov historika muzea Dušana Slačky. Následovaly vstupy jednotlivých romských hudebníků a skupin Gelem Gelem, Aušvicate, Čhajori Romaňi. Gejza Horváth pak zazpíval píseň inspirovanou genocidou Romů za II. světové války Romaňi Dukh / Romská bolest za doprovodu pianisty Radka Bagára. Následovalo čtení ze vzpomínek pamětníka Eduarda Daniela zprostředkované Štefanem Ferencem. Poté přednesli své proslovy jednotliví hosté, jimiž byli Rudolf Murka (předseda spolku Romů a Sintů v Česku), Victor Conrad Rønneberg (velvyslanec Norska), Petra Dachtler (zástupkyně velvyslance SRN), Lucie Fuková (vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny), Jáchym Kanárek (ŽOB), Martin Maleček (starosta MČ Brno-sever).
- 10. března 2023, Pietní akt na Praze 6, Ruzyni – před věznicí se konal historicky první pietní akt k připomínce 80. výročí deportace Romů a Sintů z Prahy-Ruzyně dne 11. března

1943 do koncentračního tábora Auschwitz II – Birkenau. Na akci za MRK a CRSP promluvila ředitelka Jana Horváthová s vedoucí CRSP Olgou Vičkovou a Žofií Látalovou. Následně společně položily k provizorní pamětní desce za MRK/CRSP věnec a růže.

- 14. května 2023, Pietní akt v Letech u Písku – MRK společně s Výborem pro odškodnění romského holocaustu v ČR uspořádalo Pietní shromáždění k uctění památky obětí holocaustu. Tohoto pietního aktu se po 28 letech opět zúčastnil prezident České republiky (naposledy to byl Václav Havel v roce 1995). Piety se zúčastnila rovněž předsedkyně Poslanecké sněmovny ČR Markéta Pekarová Adamová, předseda Senátu Parlamentu ČR Miloš Vystrčil, ministr kultury Martin Baxa, který zároveň celou akci zaštil a další z nejvyšších ústavních činitelů a zástupců romské komunity.
- 18. srpna 2023, Pietní akt v Hodoníně u Kunštátu – pietního aktu k 80. výročí transportu vězňů hodonínského tábora do Auschwitz-Birkenau se jako každý rok zúčastnila celá řada politiků, pamětníků, velvyslanců, ale také představitelů muzejních, státních i romských institucí. Mezi mluvčími to byli vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny Lucie Fuková, hejtman Jihomoravského kraje Jan Grolich, státní tajemník MŠMT Ondřej Andrys, velvyslanec Nizozemska Daan F. Huising a další. Po proslovech proběhlo autorské čtení povídky Margitko, utíkej v podání Květoslavy Podhradské. Poté následoval přesun účastníků pietního aktu k lesnímu hřbitovu na Žalově, kde po modlitbě kněze Jiřího Tenglera proběhlo uctění památky zemřelých a kladení věnců. Celá akce byla zakončena uctěním památky zemřelých, kteří jsou pohřbeni na hřbitově v Černovicích.

Aktivity zlepšující situaci Romů v ČR

Veškeré aktivity Muzea romské kultury je možné považovat za takové, které ke zlepšení situace Romů v České republice přispívají. Každý kulturní či edukační program přispívá k vzájemnému poznávání a boření bariér. Muzeum ve svých edukativních programech klade důraz na to, aby se jak romští, tak i neromští žáci a studenti setkávali s romskými osobnostmi. Také členstvím a spoluprací s různými institucemi v ČR i v zahraničí MRK přímo či nepřímo usiluje o zlepšení situace Romů v České republice (např. spoluprací s nadací Bader Philanthropies MRK zaměstnává tři romské kustody z okolí MRK). Janě Horváthové, ředitelce muzea se v tomto ohledu v roce 2023 rovněž podařilo na jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny apelovat na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve věci prosazení romského tématu (dějin a kultury) do právě aktualizovaných rámcových vzdělávacích programů.

Níže je uveden výčet členství a spolupráce. V řadě z nich se MRK daří významným způsobem akcentovat romské téma.

MRK má členství v těchto institucích:

- Rada Vlády ČR pro záležitosti romské menšiny – MRK institucionální člen,
- Česká asociace orální historie (COHA),
- International Council of Museums (ICOM),
- International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA),
- European Roma Institute for Arts and Culture (ERAC).

MRK v roce 2023 pokračovalo ve spolupráci s těmito institucemi:

- Společnost Jindřicha Chalupeckého,
- Národní muzeum,
- Plzeňská filharmonie,
- Masarykova univerzita/Univerzitní centrum Telč,
- Post Bellum, z. ú.,
- Tuke.TV,
- DROM, romské středisko,
- The European Wergeland Centre (Oslo, Norsko),
- The Falstad Centre (Falstad, Norsko),
- European Academy Berlin,
- IECHT (Instituto Europeo para el Conocimiento del Holocausto y los Totalitarismos),
- Bader Philanthropies.

Další významné proromské aktivity

- V dubnu 2023 se uskutečnila výzkumná cesta do Švédska díky podpoře Ministerstva kultury z fondu Národního plánu obnovy – Mobilita II, proto mohl tým sestavený ze zaměstnanců i externích spolupracovníků MRK realizovat výzkumnou cestu za poznáním romských komunit ve Švédsku, jejich představitelů a jejich kultury, a především za poznáním osudů a produkce neznámější romské šperkařky Rosy ze slavného rodu Taikonů. V závěru roku pak byly veřejně prezentované výsledky cesty.
- Květen 2023 patřil tradičně Brněnské muzejní noci s výtvarnou dílnou na plácku pod platany, samozřejmě byly komentované prohlídky expozice i výstavy.
- V červnu 2023 přispělo MRK do pouličního festivalu Ghettofest výtvarnou dílnou pro děti a koncertem cimbálové kapely Pálinka.
- V srpnu 2023 bylo MRK součástí rodinného festivalu Překročme řeku s výtvarnou dílnou, ve které si děti mohly vyrobit působivé lapače snů s motivem cestování.
- V září 2023 proběhl festival Babylonfest. Hosté na již tradiční besedě, kterou MRK pořádá v rámci tohoto festivalu národnostních menšin, hovořili na téma života v zemi, kde jsou tak trochu „cizí“ a kde zároveň našli svůj druhý domov. Pozvání na besedu přijali: Aikaterini Franc Sgourdeou z Řecka, Hasan Zahirović z Bosny a Hercegoviny a Jana Horváthová ze skupiny moravských Romů.
- Na konci září 2023 se MRK zúčastnilo akce Speak Dating na Moravském náměstí, kde v rámci evropského dne jazyků proběhla prezentace jazykových menšin. MRK představilo romský jazyk a literaturu.
- V říjnu 2023 MRK navštívili dva pracovníci z norského Romano KHER.
- Dále v říjnu již tradičně proběhla Cena Muzea romské kultury, a to přímo v budově MRK. Cílem vyhlášení Ceny muzea je ocenit každoročně osobnost, která svým působením přispěla k rozvoji, propagaci a uchování romské kultury, nebo také k fungování MRK. Cena byla poprvé udělena v roce 2009. V roce 2023 Cenu Muzea romské kultury obdržel Robin Stria in memoriam. Robin Stria byl nejen nadaným romským režisérem a videodokumentátorem v MRK, ale také aktivistou a kameramanem.

Muzeum romské kultury (MRK) - Investiční záměry a finanční zajištění

„Demolice areálu vepřína v Letech u Písku“

Vlastní areál bývalého vepřína byl zdemolován během 2. poloviny roku 2022, v roce 2023 proběhly dokončovací demoliční práce a byly též dokončeny pomocné práce a likvidace vzniklých odpadů.

Dne 26. 1. 2024 proběhla kontrolní prohlídka stavby za účasti zástupců MěÚ Mirovice a Odboru ŽP Písek. Ze strany MRK probíhá příprava dalších vyžádaných dokladů o likvidaci odpadů vzniklých v rámci demolice. Dále dne 30. 1. 2024 obdrželo MRK ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže výzvu k zaslání vyjádření a dokumentace o zadávacím řízení. Ze strany MRK byly požadované dokumenty zaslány ve stanovené lhůtě.

„MRK, Lety u Písku, památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách“

Záměr přímo navazuje na výše uvedený projekt. Novostavba památníku a návštěvnického centra, včetně souvisejících stavebních objektů, je stavbou ve veřejném zájmu. Je tvořena novou příjezdovou komunikací se zázemím pro údržbu a trafostanicí po levé straně příjezdu k novým parkovacím stáním. Na parkovací stání navazují betonové komunikace pro pěší vedoucí k pohřebišti nebo skrze novou betonovou zeď do prostoru vlastního památníku. Ten je tvořen budovou návštěvnického centra po pravé straně chodníku a dále prostorným novým parkem s mlatovými cestičkami a edukačními tabulemi, torzy staveb vepřína jako upomínkou na minulost. Betonový chodník tvoří přímou radiálu k hlavnímu místu piety, původnímu táboru, květnaté louce uprostřed kruhového betonového chodníku s vloženými paprsky se jmény vězňů. V návštěvnickém centru památníku je umístěno muzeum a edukační sál. Venkovní prostor nabídne možnost procházky novým parkem s edukačními místy (tabule) a hlavním místem piety.

Jedná se o investiční akci zásadního charakteru, jejíž financování bylo navrženo jako vícezdrojové, kde celkové finanční zdroje dosáhly výše 122,8 mil. Kč, z čehož z dotačního programu „Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení“ bylo uvolněno 76 mil. Kč, ze zdrojů EHP (Norské fondy) bylo využito 34 mil. Kč a část finančních prostředků ve výši 12,7 mil. Kč tvořily vlastní zdroje a dary získané činností Muzea romské kultury.

V průběhu celého roku 2023 probíhala intenzivní výstavba památníku a dne 10. 1. 2024 byly dokončeny stavební práce a zahájeno předání stavby. Dne 13. 2. 2024 bylo ukončeno převzetí stavby a následujícího dne zaslána žádost o kolaudační souhlas na Městský úřad Mirovice. Od té doby je vedeno jednání s MěÚ ohledně průběhu vydání kolaudačního souhlasu. Zároveň probíhá dokončování instalace a zprovožňování expozice.

Dne 23. 4. 2024 proběhne slavnostní otevření Památníku holokaustu Romů a Sintů v Čechách.

„MRK, Centrum Romů a Sintů v Praze (CRSP)“

Projekt Centra Romů a Sintů v Praze je reakcí na doposud chybějící specializované kulturní a vzdělávací zařízení v metropoli, věnující se problematice romské historie a kultury. Chybí zde místo, které by prostřednictvím kulturních a vzdělávacích programů posilovalo romskou identitu a možnost začlenění Romů do struktur většinové společnosti. Realizací projektu se rovněž doplní struktura pražských paměťových institucí o profesionální pracoviště, zabývající se romskou historií, duchovní a hmotnou kulturou a současným postavením a vývojem romského etnika.

Jedná se o investiční akci zásadního charakteru, jejíž financování bylo zvoleno jako vícezdrojové, kde celkové finanční zdroje zamýšleného projektu dosahovaly výše 41,8 mil. Kč, přičemž zdroje z dotačního programu „Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení“ činily 8,4 mil. Kč, z EHP (Norské fondy) 31,8 mil. Kč a ve zbytku v částce 1,6 mil. Kč byl poskytnutý z vlastních zdrojů Muzea romské kultury.

Po předchozí dlouhodobé přípravě, projektování a bohužel i nutném opakovaném soutěžení veřejné zakázky na rekonstrukci vily Velvarská 1, Praha bylo dne 12. 9. 2023 předáno staveniště generálnímu zhotoviteli stavby firmě První KEY – STAV, a.s., který následně zahájil rekonstrukční práce dle platné smlouvy.

V průběhu rekonstrukce se však ukázaly závažné skutečnosti, které extrémním způsobem navyšovaly cenu díla a zabránily tak realizovatelnosti stavby v plánovaném termínu. Tím zadavatel přišel i o možnosti vyčerpat alokované finanční prostředky z Norských fondů, jejichž čerpání bylo vázáno konečným termínem 30. 04. 2024 a které by do tohoto termínu nemohly být efektivně a účelně proinvestovány. Z uvedených důvodů bylo MRK (po konzultaci se zřizovatelem Ministerstvem kultury i Ministerstvem financí ČR) nuceno stavební práce bezodkladně zastavit.

Další plánovanou činností je aktualizace a dodělání projektové dokumentace s ohledem na zjištěné skutečnosti, během již provedených prací. Zároveň MRK plánuje do projektu nově zahrnout soubor opatření směřujících k energetickým úsporám, a zároveň usilovat o opětovné zařazení projektu do dalších připravovaných programů EHP s požadavkem na kofinancování.

Ze strany MRK současně probíhá jednání s Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových ohledně prodloužení smlouvy, která opravňuje MRK i nadále hospodařit s předmětným objektem na adrese Velvarská 1, Praha.

Příjmy a výdaje Muzea romské kultury v roce 2023	
Popisky řádků	Výdaje skutečnost –
Příspěvek PO – provoz	36 649 897,00
Příspěvek PO – kulturní aktivity	200 000,00

Podpora reprodukce majetku státních kulturních zařízení – celkem	71 230 838,23
Demolice areálu vepřína v Letech u Písku a archeologický průzkum	2 799 299,06
MRK – Centrum Romů a Sintů v Praze	0,00
MRK – Lety u Písku. Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách	68 387 979,17
MRK – Památník Hodonín, oprava střechy Baráku dozorců	43 560,00
Společné projekty spolufinancované z prostředků FM 2014+	330 074,00
FM EHP/Norska třetí etapa	22 648 337,02
Centrum Romů a Sintů v Praze	0,00
Lety u Písku. Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách	22 648 337,02
Status umělce a umělkyně	
Romský šperk – přednáška a výzkum ve Švédsku	400 000,00
Vybavení depozitářů a stálých expozic	
D II 2023 zvlhčovač, klimatizace, odvlhčovač	142 000,00
Celkový součet	131 601 146,25

Popularizace romské kultury a tématu romského holocaustu

Výstava *Otevřená cesta / Phundrado Drom* z Muzea romské kultury v Národopisném muzeu-Letohrádku Kinských.

Doprovodné programy v Národopisném muzeu k výstavě *Otevřená cesta / Phundrado Drom*. Lektorsky zajišťovalo tyto programy primárně Muzeum romské kultury, Národní muzeum poskytl prostory (výstavní prostor, výtvarná dílna v Národopisném muzeu), koordinovalo časy návštěv a komunikovalo se zájemci o uvedené vzdělávací programy.

- **Komentované prohlídky výstavy:** 9. února, 12. a 28. dubna, 24. května, 1. června, 2. srpna, 11. a 31. října 2023;
- **Komentovaná prohlídka výstavy *Otevřená cesta/Phundrado Drom* pro pracovníky v první linii;**

V rámci kurzu komunikačních kompetencí pro pracovníky v první linii Národopisného muzea NM byla do konceptu kurzu zahrnuta i komentovaná prohlídka výstavy výtvarného umění ze sbírky Muzea romské kultury pod názvem *Otevřená cesta / Phundrado Drom*. Program modelového komunikačního školení byl kromě základů komunikace s různými segmenty návštěvníků, včetně návštěvníků se speciálními potřebami, doplněn o základy interkulturní komunikace. Kurz proběhl v dubnu 2023 ve spolupráci Centra pro prezentaci kulturního dědictví s Historickým muzeem NM a Muzeem romské kultury v Brně.

- **Představení knihy o archeologickém průzkumu v Letech u Písku;**

Akce proběhla 27. ledna 2023 u příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu. Program byl následující: pieta za zesnulého Čeňka Růžičku, předsedu Výboru pro odškodnění romského holocaustu v ČR, dále přednáška archeologa Pavla Vařeky a hudební doprovod s občerstvením.

- **Ženské autorky ve výstavě *Otevřená cesta / Phundrado drom*;**

Dne 12. dubna 2023 proběhla prohlídka výstavy a diskuze zaměřená na paměť romských žen; akce se konala u příležitosti *Mezinárodního dne Romů*.

- **Přednáška** ředitelky Muzea romské kultury Jany Horváthové *Dějiny Romů v kontextu současné situace*, 19. října 2023;
- **Diskuzní večery z cyklu *Romská žena v minulosti a současnosti*:**
 - Romské ženy a jejich osudy v kontextu dějin každodennosti, dějin žen a paměťových institucí, 8. března 2023;
 - Nucené sterilizace romských (a dalších) žen – snahy o jejich zastavení a odškodnění, 21. září 2023;

- Romské vizuální umělkyně, 9. listopadu 2023.
- **Přednáška kurátora Divadelního oddělení Historického muzea NM** Hanuše Jordana *Čeští Romové a cirkus* dne 18. července 2023.

Komentované prohlídky pro neslyšící seznamující s romskou kulturou

Organizace dvou komentovaných prohlídek pro neslyšící návštěvníky spojených se vzdělávacím programem *O potopě světa a národnostech v Československu*, který realizuje Oddělení vzdělávání a kulturních aktivit NM. Program interaktivní formou seznamuje účastníky s částí expozice *Dějiny 20. století* v Nové budově NM věnující se období meziválečného Československa, které společně poznávají jako mnohonárodnostní stát. Prostřednictvím pohádky se seznamují s romskou kulturou a hledají její charakteristické rysy a morální přesah. Prohlídky proběhly v říjnu 2023.

Aktivity zlepšující situaci Romů v ČR

V divadelním oddělení Historického muzea NM probíhá neinstitucionální výzkum na téma *Romové a cirkus* (Hanuš Jordan) ve spolupráci s Muzeem romské kultury (ředitelka J. Horváthová). V letech 2024–2025 by měl být zakončen studií v recenzovaném Bulletinu Muzea romské kultury. K tomu Hanuš Jordan podává průběžné konzultace etnologům, romistům a kulturním antropologům (široké téma zábavních živností u itinerantů).

Moravské zemské muzeum (MZM)

Popularizace romské kultury a tématu romského holocaustu;

Historické muzeum MZM – Etnografický ústav (EÚ):

- Prezentace nejen romské kultury v rámci přednášek pro veřejnost:
 - *Kolik podob mají Vánoce*, přednesla Jana Poláková (EÚ MZM) 8. prosince 2023 v Městské knihovně v Blansku – Sousedská univerzita,
 - *Čtrnáct barev Vánoc*, přednesla Jana Poláková (EÚ MZM) 14. prosince 2023 v Muzeu a galerii v Prostějově.
- Výuka Jany Polákové (EÚ MZM) na jaře 2023 v Ústavu evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity: přednáškový cyklus *Exkurz do kultury a historie Romů*.

- Romskou menšinu připomíná pasáž věnovaná menšinám ve stálé expozici v paláci šlechtičen *Lidová kultura na Moravě v zrcadle času*.

Uměnovědné muzeum MZM – Odd. dějin kultury antitotalitního zaměření (ODKAZ)

- Pro expozici Památníku holokaustu Romů a Sintů v Čechách v Letech u Písku (Muzeum romské kultury) bylo použito v roce 2023 několik částí vzpomínek Josefa Serinka z fondu Jana Tesaře.

Jakékoliv významné aktivity spojené s Romy;

Historické muzeum MZM – Etnografický ústav (EÚ):

- Spolupráce Petry Mertové s Muzeem romské kultury: Petra. Mertová.
- Vedoucí Etnografického ústavu je členkou Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost Muzea romské kultury.

Metodické centrum muzejní pedagogiky (MCMP) MZM

V rámci akreditovaného kurzu Muzejní edukátor se ve dnech 11. a 12. září 2023 uskutečnila výuka v Muzeu romské kultury, které bylo představeno jako muzeum etnické minority. Účastníci byli seznámeni se stálou expozicí, kde téma holokaustu zaujímá významné místo.

Slezské zemské muzeum (SZM)

Popularizace romské kultury a tématu romského holokaustu

V Národním památníku II. světové války v Hrabyni byl v roce 2023 nabízen edukační program s názvem *Holocaust a pronásledování Židů za 2. světové války*. Tento program byl určen žákům vyšších stupňů základních škol, studentům škol středních a zájemcům z řad ostatní veřejnosti, přičemž pro zájemce mohl být upraven i pro mladší věkovou kategorii. Program se zaměřoval na objasnění pojmů antisemitismus, sionismus či perzekuce obyvatelstva židovského a romského původu v období 2. světové války s přesahem do současnosti. Každoročně je program evaluován a upravován tak, aby tato složitá témata, aktuální i dnes, byla skupinám zájemců přiblížena interaktivní formou a vyzvala je k přemýšlení.

Aktivity zlepšující situaci Romů v ČR

Ve všech areálech Slezského zemského muzea mají Romové možnost individuální či komentované prohlídky celého areálu či návštěvu edukačních programů v rámci skupin či

školní výuky. Pokud už SZM příslušníci této menšiny navštíví, většinou jsou to dětští návštěvníci, kteří v rámci školní exkurze absolvují buď komentovanou prohlídku, nebo edukační program. Individuální návštěvy Romů jsou ojedinělé.

Zaznamenané trendy a změny ve vývoji problematiky romské integrace oproti roku 2022

Situace v roce 2023 byla velmi podobná roku 2022. Díky projektům, hlavně z MŠMT, navštěvovalo edukační programy SZM více školních skupin, jejichž součástí byly také romské děti. Tento projekt byl přínosný také tím, že romští žáci mohli SZM navštívit zdarma.

Moravská galerie v Brně (MGB)

Popularizace romské kultury a tématu romského holocaustu a aktivity zlepšující situaci Romů v ČR.

MGB během celého roku 2023 realizovala volnočasové programy i vzdělávací programy pro školní skupiny všech věkových kategorií, od mateřských až po vysoké školy, navázané na témata stálých expozic a aktuálních výstav. Prostřednictvím realizace těchto programů se dlouhodobě MGB snaží utvářet příznivé prostředí pro poznávání hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, vést k toleranci k různorodým kulturním projevům a potřebám, posilovat úctu k lidským právům a vytvářet podmínky pro přirozený a harmonický růst a rozvoj osobnosti. Dlouhodobé směřování doprovodných programů MGB jde cestou maximální možné otevřenosti a přístupnosti nejširšímu záběru návštěvníků, včetně snahy o integraci Romů. Mezi pravidelné návštěvníky vzdělávacích programů MGB patří školy s vyšším počtem romských žáků (např. ZŠ a MŠ Vranovská, ZŠ a MŠ Staňkova, ZŠ a MŠ 28. října, ZŠ a MŠ Husova, ZŠ a MŠ Křenová).

Muzeum umění Olomouc (MUO)

Z hlediska obecné dlouhodobé strategie se MUO soustřeďuje na práci s pestrým, takřka veškerým publikem, tedy bez ohledu na příslušnost k národnostní, jazykové, náboženské či jiné menšině. Kurátoři i edukátoři MUO připravují programy pro veřejnost s nejvyšší možnou mírou inkluze, a to, jak vzhledem k publiku, tak témat samotných.

Technické muzeum v Brně (TMB)

TMB aktivně i pasivně spolupracuje s těmi institucemi, které se zaměřují na vzdělávání a inkluzi romských dětí do společnosti, nebo ve kterých romské děti tvoří majoritní část dětí navštěvujících školu.

V roce 2023 došlo např. ke spolupráci se ZŠ Náměstí 28. října Brno, ZŠ Křenová a ZŠ Kojetín, které se zúčastnily doprovodných edukačních programů, dílen a workshopů.

Se školou ZŠ Náměstí 28. října probíhala aktivní spolupráce v rámci projektových dní, které muzeum aktivně iniciovalo a dětem poskytlo zvýhodněné vstupné či vstupné zdarma. Vybrané třídy navštívily TMB na celé dopoledne a součástí programu byla komunikace na předem vybrané a při dalších návštěvách obměňované téma a dále také práce ve výtvarně-technické dílně, ve které žáci rozvíjeli svoji tvořivost a kreativitu. Žáci například absolvovali program rozvíjející hudební nadání s názvem *My jsme muzikanti*, na který navazovala výtvarně-technická dílna *Maluj jako Leonardo*, ve které bylo možné si vyzkoušet staré renesanční malířské techniky a dovednosti.

Žáci ZŠ Kojetín zas absolvovali programy zaměřující se na historická řemesla (*Ulička řemesel*), nebo pracovali s tématem zdravotně znevýhodněných lidí kolem nás ve výstavě s názvem *Lidé od vedle*.

Náplní navázané spolupráce se školou ZŠ Křenová byla návštěva tzv. *Kyberworkshopů*, které vznikly v rámci projektu na podporu opatrnosti a bdělosti u dětí, které se čím dál častěji pohybují ve světě internetu a sociálních sítích. Jednalo se o dvouhodinové workshopy/přednášky, ve kterých se děti aktivně zapojovaly do konverzace, předávaly vlastní zkušenosti a tím se rozvíjelo jejich kritické myšlení.

Nabídka školám se ze strany TMB děje: 1. aktivní formou – zaměstnanci TMB navštíví školu s nabídkou spolupráce, nebo 2. formou newsletterů, které se zasílají konkrétním institucím.

Národní muzeum v přírodě (NMvP)

Významné proromské aktivity

Mezinárodní festival Romská píseň 2023

Ve Valašském muzeu v přírodě (VMP) jakožto organizační složce NMvP se dne 22. července 2023 uskutečnil 29. ročník mezinárodního festivalu *Romská píseň*, který organizovala Demokratická aliance Romů. Festival začal v jednu hodinu odpoledne v amfiteátru Dřevěného městečka za účasti těchto souborů a skupin z České republiky a Slovenska: *Brillant orchester Milana Olšiaka* z Banské Bystrice, *Diamantové čhavy* (ČR), *Horúce srdce* (SR), *Imperio* z Přerova a *Sendreiovci* (SR).

Výstava Řemesla našich předků

Ve VMP proběhla ve vstupním objektu Sušák ve dnech 27. listopadu – 17. prosince 2023 výstava *Řemesla našich předků*, zapůjčená z Muzea romské kultury. Jejím cílem bylo zvýšení znalostí veřejnosti o kulturním dědictví romské menšiny.

Památník národního písemnictví (PNP)

PNP byl pouze v kontaktu s Muzeem romské kultury, jehož ředitelka požádala Literární archiv o konzultaci ve věci nákupu deníků, písemností a dalších materiálů z pozůstalosti Josefa Serineka.

Památník Lidice (PL)

Popularizace romské kultury a tématu romského holocaustu

- Zařazení tématu holocaustu Romů a Sintů do mezinárodní vědomostní soutěže Lidice pro 21. století (cca 2 100 účastníků ročně ve věku od 11 do 19 let).
- Projekce filmu *Jak jsem se stala partyzánkou* s autorskou besedou v Lidické galerii – program v rámci cyklu Lidické zimní večery (bohužel zrušeno pro nízký zájem).
- Pravidelná účast zástupců Památníku Lidice na pietních aktech organizovaných Muzeem romské kultury v památnících Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu.
- Zahrnutí tématu židovského a romského holocaustu do úvodu k lidické tragédii v rámci výkladu lektorů a průvodců.

Aktivity zlepšující situaci Romů v ČR

Nabídka vzdělávacích programů pro školky a školy s možností snížení základního vstupného po předchozí dohod.

Významné aktivity spojené s Romy

Probíhala výměna putovních výstav s Muzeem romské kultury.

Zaznamenané trendy a změny ve vývoji problematiky romské integrace oproti roku 2022

V rámci Mezinárodní vědomostní soutěže Lidice pro 21. století PL zaznamenal pozitivní trend u seminárních prací soutěžících. Ve svých esejích na téma holocaust de facto všichni účastníci uvádějí označení „holocaust Židů, Romů a Sintů“, což naznačuje zvýšené povědomí o romském holocaustu, které ještě před cca osmi lety rozhodně nebylo tak rozšířené, což lze doložit seminárními pracemi z minulých let.

2. Ministerstvo pro místní rozvoj

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni pro místní rozvoj:

a) průběžně zařazovat témata integrace romské menšiny a redukce sociálně vyloučených lokalit mezi významné výzkumy resortu,

Klíčovým nástrojem integrační politiky MMR v oblasti výzkumné je každoročně aktualizovaný Index sociálního vyloučení, který využívá mj. Agentura pro sociální začleňování při výběru obcí ke spolupráci (bližší informace dostupné zde: https://www.socialni-zaclenovani.cz/index_socialniho_vyloucenii/). Vedle toho MMR provádělo ad hoc výzkumy rovněž sloužící k rozšíření datové základny potřebné pro řešení problematiky integrace sociálně vyloučených, např. na systémové úrovni šetření stavu obecního bydlení (dostupné zde: <https://mmr.gov.cz/getattachment/c77d59d1-044d-4403-a596-a5e68cffac25/Vysledky-setreni-Obecni-bydleni-2023.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf>), nebo na mikroúrovni šetření Agentury pro sociální začleňování o mládeži v Žatci (dostupné zde: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/traveni-volneho-casu-mladeze-ve-verejnem-prostoru-mesta-zatec-2023/>).

b) vypracovat v rámci své působnosti a průběžně sledovat opatření, která by rozšířila možnosti bydlení, a zmírnila negativní dopady vystěhování, zvláště pro nejvíce zranitelné skupiny obyvatelstva,

V roce 2023 probíhala na MMR příprava zákona o podpoře v bydlení, jehož cílem je vznik systémové podpory získání a udržení bydlení pro osoby v bytové nouzi a pro osoby ohrožené bytovou nouzí. Do meziresortního připomínkového řízení byl předložen 31. května 2023, toto řízení bylo vypořádáno na konci listopadu a materiál byl předložen k posouzení Legislativní radě vládě (kterou je k datu zpracování této informace stále posuzován).

Agentura pro sociální začleňování zároveň v roce 2023 podporovala a nadále podporuje obce s ní spolupracující při přípravě a realizaci opatření na podporu zabydlování.

Dále viz příložená Implementační osnova Strategie romské integrace 2021-2030 v roce 2023.

c) průběžně, s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů, a národních nástrojů, odstraňovat a zamezovat dalšímu šíření sociálního vyloučení v romských lokalitách,

Tento úkol MMR plní zejména prostřednictvím činnosti Agentury pro sociální začleňování; blíže viz příložená Implementační osnova Strategie romské integrace 2021-2022 v roce 2023.

d) průběžně podporovat rozvoj inovativních forem sociálního bydlení a otevírat prostor pro výměnu zkušeností.

Viz odpověď k úkolu b) výše a viz příložená Implementační osnova Strategie romské integrace 2021-2022 v roce 2022.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva pro místní rozvoj (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

Hodnotící komise Ministerstva pro místní rozvoj pro koordinovaný přístup k sociálnímu vyloučení,

Skupiny lokálních partnerství Agentury pro sociální začleňování ve spolupracujících obcích.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Agentura připravila projekt Podpora občanského soužití, zmírňování konfliktů, snižování nenávisti, projevů anticikanismu a odstraňování systémových bariér integrace Romů na místní úrovni - zkráceně Obec pro všechny, který je zaměřen na zlepšování prostředí pro život marginalizovaných skupin obyvatel, především Romů, na úrovni komunit, zejména obcí a jejich částí prostřednictvím zmapování prostředí, zpracování metodiky a její opilotování v 15 lokalitách. Součástí tohoto projektu je i analytická činnost. Právě na analytické znalosti se projekt pokusí odstranit hmatatelné konflikty a potenciální příčiny anticikanistických tendencí či jinak nastavených, nebo deklarovaných mechanismů ostrakizace Romů, jehož přímým důsledkem je odlišný způsob jednání a jinak orientovaný systém práv a povinností pro Romy ve společensko-občanském systému. Projekt započal svou realizaci od 1.1. 2024.

3. Ministerstvo obrany

a) Informace o plnění úkolového listu č. 190, který přijal ministr obrany dne 23.06.2004

Úkolový list ukládá:

a) vytvářet a zajišťovat pracovní prostředí, v němž je respektována důstojnost zaměstnance, a vyloučit projevy jakékoliv diskriminace,

b) v tisku resortu MO, především měsíčníku A-Report, zveřejňovat: odborné i populární články zaměřené na problematiku lidských práv, jako je prevence před rasismem a xenofobií a nebezpečnost těchto projevů, včetně problematiky romské komunity; výsledky objektivních i subjektivních šetření,

c) ve vojenských školách v rámci výuky všeobecně vzdělávacích předmětů, prostřednictvím učebních a informačních materiálů, věnovat pozornost odstraňování stereotypního nahlížení na problematiku rasismu, xenofobie a národnostních menšin, přičemž důraz položit na podporu tolerance a respektu budoucích vojáků vůči romské menšině,

d) v rámci prevence rizikového chování připravit vlastní lektorský sbor, pedagogický sbor vojenských škol a velitelský sbor výcvikových zařízení na vzdělávání profesionálů v problematice dodržování lidských práv se zaměřením na integraci romské menšiny do společnosti, konkrétně do armádního prostředí,

e) ve vojenské výcvikové základně zařadit problematiku lidských práv, se zvláštním zřetelem na prevenci před rasismem a xenofobií a na témata integrace romské menšiny, do systému přípravy a vzdělávání vojenských profesionálů v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů,

f) zařazovat do kontinuálního výzkumu mezi vojenskými profesionály témata integrace romské menšiny a otázky zjišťující latentní rasismus,

g) v případě výskytu rizikového chování (rasismus, xenofobie, extremismus) provést odborné zaměstnání (školení) personálu prostřednictvím vlastního lektorského sboru s důrazem na rovnocenné partnerství, nezbytnost tolerance a opuštění předsudků a stereotypů ve vnímání romské komunity, jejích tradic a kultury,

h) podílet se na činnosti meziresortních orgánů zaměřených na oblast lidských práv, zejména Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Rady vlády pro lidská práva.

Výše uvedený úkolový list, který ministr obrany přijal v reakci na dnes již překonané usnesení vlády č. 87/2002 k Informaci o plnění usnesení vlády týkající se integrace romských komunit a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých těmito usneseními, byl ministrem obrany zrušen dne 6. února 2017.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva obrany (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

V rámci primární prevence rizikového chování personálu resortu MO se na problematiku rasismu, xenofobie a extremismu důsledně zaměřujeme včetně finančního zabezpečení. To potvrzuje skutečnost, že je pro tuto agendu, v rámci stávající organizační struktury, vytvořeno systemizované místo v působnosti státního tajemníka v MO a je zřízena „Rezortní komise pro prevenci“, která je poradním, koordinačním a iniciujícím orgánem ministryně obrany k řešení výše zmíněné problematiky.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

4. Ministerstvo průmyslu a obchodu

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru průmyslu a obchodu průběžně:

a) šířit, ve spolupráci s podřízenými organizacemi, informace o zákazu diskriminace spotřebitele a důsledně dbát na dodržování zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zejména na § 6 s využitím možností ukládání pokut pro ty podnikatele, kteří se dopouštějí diskriminačního jednání vůči osobám náležejícím k romské menšině, a to jen na základě jejich etnické příslušnosti,

MPO se průběžně podílí na plnění úkolů vyplývajících z předchozích usnesení vlády z roku 1997, které se týkají činnosti České obchodní inspekce a dodržování zákona o ochraně spotřebitele a usnesení vlády z roku 2004 zahrnující oblast plnění Závěrečných doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace ve věci vypracování zákona proti diskriminaci a jeho účinném prosazování, pokračování programů zaměřených na omezení chudoby a v šíření informací o dostupných vnitrostátních opravných prostředcích v případech rasové diskriminace. Zde provádí kontrolní činnost především Česká obchodní inspekce. Česká obchodní inspekce (dále též ČOI) pravidelně zařazuje do svých programů dozoru nad trhem kontrolu dodržování ust. § 6 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších změn a doplňků. Bylo tomu tak i v roce 2023.

V období od 2. 1. 2023 do 29. 12. 2023 provedla ČOI celkem 136 kontrol zaměřených na dodržování zákazu diskriminace. Podezření na některou z forem diskriminace spotřebitele vzniklo v 8 případech, což představuje 5,88 % z celkového počtu uskutečněných kontrol. Diskriminační jednání vůči romskému spotřebiteli bylo prokázáno v 1 případě.

V uvedeném období ČOI prověřovala podání spotřebitelů týkající se podezření na porušení zákazu diskriminace (mimo jiné i romských spotřebitelů) při prodeji výrobků nebo poskytování služeb. Konkrétně k diskriminaci Romů v přístupu k bydlení se vztahovala 2 podání. Ani v jednom případě však nebyla diskriminace zjištěna.

Diskriminace romského občana ze strany realitní kanceláře při zájmu o pronájem bytu

Kontrola byla provedena romskou inspektorkou. V rámci poptávky ohledně pronájmu bytu ani v průběhu objednávky nebylo diskriminační jednání ze strany ze strany realitní kanceláře zjištěno.

Nevpuštění romského spotřebitele do restauračního zařízení

Kontrola byla rovněž provedena inspektorkou romského původu a diskriminační jednání ze strany prodávajícího nebylo zjištěno. Inspektorka byla do restaurace vpuštěna a bylo jí umožněno učinit objednávku a rezervaci hostiny, ačkoli uvedla, že se bude jednat převážně o občany romského původu.

Odmítnutí jízdy romského spotřebitele vozidlem taxi

Jednalo o diskriminaci romského spotřebitele, kdy mu byla odmítnuta služba – jízda vozidlem taxi. Kontrola byla provedena v listopadu 2023 za účasti romského spotřebitele a s podnikatelem bude zahájeno správní řízení.

ČOI šíří osvětu a informace o zákazu rasové diskriminace především průběžným publikováním tiskových zpráv informujících širokou veřejnost o této problematice, možnost seznámit se s publikovanými informacemi mají tedy i osoby romského etnika.

Výsledky kontrolní činnosti ČOI za příslušný kalendářní rok jsou též publikovány ve výroční zprávě o činnosti ČOI. Ty jsou volně přístupné na webu našeho úřadu (www.coi.cz). Potřebné informace jsou poskytovány i v rámci poradensko-informační služby nebo v písemných odpovědích na konkrétní spotřebitelská podání. Na webu ČOI je k dispozici i veřejně dostupný formulář pro podání podnětu či dotazu.

ČOI, je-li to vhodné, informuje i o možnosti obracet se s touto problematikou na kancelář Veřejného ochránce práv, se kterou v oblasti diskriminace spotřebitelů (tedy i romské menšiny) úzce spolupracuje.

V roce 2023 se neuskutečnila žádná přednáška, která by se vztahovala k diskriminaci Romů. V této souvislosti doplňujeme, že inspektoráty ČOI pravidelně oslovují zástupce romských organizací / zájmových sdružení, v regionech s vyšším zastoupením romského etnika, s nabídkou na diskuzní fóra či přednášky na téma rasové diskriminace. Ze strany oslovených organizací je však zpětná vazba dlouhodobě minimální.

Z hlediska zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, uvádíme, že citovaná norma stanovuje rovné podmínky pro podnikatele. Nečiní mezi nimi rozdíly podle věku, pohlaví či příslušnosti k etniku. Pokud však obecní

živnostenský úřad, krajský živnostenský úřad nebo Ministerstvo průmyslu a obchodu jako jakýkoliv jiný správní orgán obdrží podnět na prošetření podezření ze spáchání přestupku, který spočívá v diskriminačním jednání, popř. je takové protiprávní jednání zjištěno z moci úřední, věc předává nebo oznamuje postupem podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění, věcně a místně příslušnému správnímu orgánu (např. obecnímu úřadu, který je kompetentní k řízení o přestupku podle § 7 odst. 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, v platném znění).

Pověřený zástupce MPO se zúčastňuje jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Rady vlády pro národnostní menšiny a spolupracuje na vyžádaných projektech s Agenturou pro sociální začleňování. Oddělení parlamentních agend a RHSD MPO spolupracuje i s nestátními neziskovými organizacemi zabývajícími se romskou tematikou.

MPO dbá důsledně ve všech svých aktivitách na přispívání rozvoje soudržné společnosti bez sociálního vylučování, v níž příležitost k zapojení na trhu práce a tím i k důstojnému životu dostává každý občan, systematickým předcházením a odstraňováním nebezpečí ohledně sociálního vyloučení občanů. Předcházení diskriminačního jednání je řešeno ve všech opatřeních týkajících se zaměstnanců úřadu. Rovný přístup je zachováván v rámci pravidel etiky státních zaměstnanců a zaměstnanců v Ministerstvu průmyslu a obchodu. V rámci působnosti sekce se jedná především o rovný přístup ke všem fyzickým osobám ve služebních a pracovně právních vztazích, včetně procesu výběrových řízení.

Při vypisování výběrových řízení (zadávání inzerce na volné pracovní pozice) se řídíme Antidiskriminačním zákonem. Výběrová řízení jsou koncipována pro všechny osoby a jsou řešena tak, aby nikoho nezvýhodňovala. Posuzujeme uchazeče dle odbornosti. Nepodporujeme přímou i nepřímou diskriminaci. Rovněž preferujeme univerzální přístupnost (univerzální design).

Při vypisování všech dotačních projektů je společnou charakteristikou požadavek na určení/popsání dopadů projektů na vybrané principy (tzv. horizontální principy), mezi něž patří mimo jiné i požadavek na dodržení rovných příležitostí a zákazu jakékoliv diskriminace. Rovněž nesmí docházet k porušování práv daných Listinou základních práv EU.

MPO, v rámci odboru personálního, potažmo sekce státního tajemníka, v roce 2023 nepřijímalo žádná opatření týkající se přímo a pouze romské problematiky. Nezaznamenalo ani žádné případy diskriminačního jednání a anticiganismu ve služebním úřadě, ani v podřízených služebních úřadech. Předcházení diskriminačního jednání je řešeno v rámci opatření týkajících se všech zaměstnanců úřadu.

b) vytvářet příznivé podmínky pro sociální podnikání a aktivně informovat o pozitivním dopadu rozvoje sociálního podnikání veřejnost.

Ministerstvo průmyslu a obchodu takovýto postup zadavatelů veřejných zakázek plně podporuje a doporučuje. Proto MPO vytváří v rámci své politiky pro podřízené organizace ve své působnosti podmínky pro prosazování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce. Zároveň však je akcentován fakt dodržování zákona o veřejných zakázkách a ustanovení předpisů EU týkajících se dané oblasti. Platný zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který

transponuje Směrnici č. 2014/24/EU, umožňuje v § 38 vyhrazené zakázky zadavatelům vyhradit některé veřejné zakázky pro dodavatele zaměstnávající na chráněných pracovních místech podle zákona o zaměstnanosti alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu zaměstnanců.

Ministerstvo průmyslu a obchodu spolupracovalo s Ministerstvem práce a sociálních věcí na návrhu zákona o integračním sociálním podniku (č.j. OVA 830/23), od jehož původní podoby byla na doporučení Legislativní rady vlády oddělena část řešící změny souvisejících zákonů. Oddělená, avšak úzce související část, byla předložena jako návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o integračním sociálním podniku (č.j. OVA 1039/23). Název původního návrhu zákona o sociálním podniku i text byl doplněn o slovo „integrační“ a již neobsahuje více druhů sociálních podniků (prostupný, stabilizační, smíšený), ale pouze jeden integrační sociální podnik, jehož hlavním cílem je pomoci osobám se specifickými potřebami (tedy i Romům) s jejich začleněním na trh práce a do společnosti, pomoci s jejich důstojným a stabilním zaměstnáváním a zakotvit další prostředky k podpoře sociálních podniků, čímž má být docíleno komplexní pomoci s udržitelným rozvojem sociálního podnikání.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva průmyslu a obchodu (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

Ministerstvo průmyslu a obchodu nemá zřízen žádný orgán (pracovní skupinu, výbor, komisi), který by se zabýval agendou týkající se romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou tematikou. Zástupci MPO jsou však členy Komise pro sociální začleňování, Meziresortní pracovní skupiny k monitorování plnění opatření Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice, Pracovní skupiny pro sledování naplňování cílů Strategie boje proti sociálnímu vyloučení a opatření jejího Akčního plánu a Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

5. Ministerstvo práce a sociálních věcí

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni práce a sociálních věcí průběžně:

a) vzdělávat pracovníky Úřadu práce České republiky v oblasti antidiskriminačních opatření

Vzdělávání v oblasti antidiskriminačních opatření bylo v roce 2023 v rámci Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) realizováno formou zahrnutí této problematiky do „Vstupního vzdělávání úvodního“, které absolvují všichni nově nastupující zaměstnanci a takto nabyté znalosti poté uplatňují ve své každodenní práci. V roce 2023 se tohoto vstupního vzdělávání zúčastnilo 735 zaměstnanců ÚP ČR. Předpokládáme, že ve 2. pololetí tohoto roku budeme opět realizovat vzdělávací kurzy na téma „Specifika komunikace s Romy“.

b) podporovat, ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu¹ a s využitím prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů a národních nástrojů, v rámci Úřadu práce České republiky provázat sociální práce s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti cílených na příslušníky romské menšiny žijící v podmínkách sociálního vyloučení, a podporovat vytváření partnerství mezi orgány územní veřejné správy, úřady práce a neziskovým sektorem, jehož cílem bude provázat poskytování sociálních služeb a služeb zaměstnanosti na lokální úrovni.

V souvislosti s touto problematikou je zejména třeba uvést, že ÚP ČR v žádném případě při své činnosti primárně nevychází z etnicity uchazečů o zaměstnání a také ji nikde neneviduje. Při své činnosti vychází z dalších znevýhodňujících kritérií, kterými jsou např. nízká úroveň dosaženého vzdělání, nedostatečná kvalifikace či bydliště v sociálně vyloučených oblastech. S ohledem na to je obtížné přesně uvést to, jaké jsou dopady jeho činnosti na romskou menšinu.

Nicméně je zřejmé, že významný podíl příslušníků romské menšiny spadá mezi uchazeče o zaměstnání s různými znevýhodněními, často kumulovanými, které jim výrazně stěžují jejich uplatnění na trhu práce. S ohledem na to jsou jim, stejně jako dalším uchazečům o zaměstnání s obdobnými znevýhodněními, nabízeny široké aktivity v rámci projektů, poradenských aktivit, motivačních kurzů a dalších nástrojů APZ s cílem pomoci jim v nalezení pracovního uplatnění. ÚP ČR velmi obezřetně přistupuje k tomu, aby nástroje APZ sloužily i k integraci menšin a umožnily jim vhodné uplatnění na trhu práce.

S ohledem na to, že v tomto konkrétním případě se často jedná spíše o osoby s nižším dosaženým vzděláním (ISCED 0 až ISCED 2), jsou zde často využívány zejména veřejně

¹ Pro účely Informace ke Zprávě o stavu romské menšiny za rok 2023 lze uvést spolupráci se zmocněnkyní vlády pro záležitosti romské menšiny nebo zmocněnkyní vlády pro lidská práva.

prospěšné práce, kde je s příslušnými obcemi navázána velmi dobrá dlouhodobá spolupráce. Obce jsou si velmi dobře vědomy toho, že se jedná o jejich obyvatele a na zajištění veřejně prospěšných prací aktivně spolupracují.

V rámci nástrojů financovaných z prostředků EU lze zmínit projekt „Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II“, který byl zaměřen zejména na dlouhodobě evidované uchazeče, a to včetně uchazečů s nedostatečnou či žádnou kvalifikací, kterým byly nabízeny rekvalifikace. Dlouhodobě evidovaným uchazečům o zaměstnání se věnoval i projekt „Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání“, který řešil socio-ekonomickou situaci jedné z nejohroženějších skupin na trhu práce, a to dlouhodobě nezaměstnaných osob či osob ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností, sociálně vyloučených osob či osob sociálním vyloučením ohrožených. Tyto projekty byly financovány v rámci Operačního programu Zaměstnanost a byly ukončeny v průběhu roku 2023.

V rámci v současné době běžícího Operačního programu Zaměstnanost plus lze zmínit zejména projekt „Záruky pro mladé“, který ve vztahu k řešené problematice obsahuje specifické nástroje podporující návrat do vzdělávání a odborné praxe. Ve 13 krajích ČR probíhá projekt „Šance na práci v XXX kraji“, které se mimo jiné zaměřují na osoby se ztíženým přístupem na trh práce, např. z důvodu dlouhodobé či opakované nezaměstnanosti, osoby v hmotné nouzi či s dluhy a exekucemi, osoby ze sociálně vyloučených a odlehklých oblastí, osoby s kumulací znevýhodnění na trhu práce (věk, nízká úroveň vzdělání), osoby s nízkou či nevhodnou kvalifikací nebo osoby, které nejsou zaměstnané a ani se neúčastní vzdělávání či odborné přípravy.

Jednotlivé krajské pobočky jsou pak v aktivním kontaktu se sociálními partnery v regionu a spolupracují s nimi s ohledem na specifickou situaci kraje. Jsou si vědomi existence vyloučených lokalit, vytváří partnerství mezi veřejným a neziskovým sektorem; v tomto konkrétním případě kromě dotčených obcí i s organizacemi, které své aktivity zaměřují na romskou minoritu, ale i např. s Farními charitami.

Jako příklady dobré praxe lze uvést (aniž by tím byla jakkoliv snižována aktivita ostatních poboček ÚP ČR):

- V Moravskoslezském kraji ÚP ČR aktivně spolupracuje např. na komunitním plánování sociálních služeb v mnoha obcích v kraji, kde se společně s municipalitou, a to v různých pracovních skupinách, přijímají bližší postupy dle opatření k aktivní integraci znevýhodněných skupin občanů, tedy i Romů, a to jak individuálně, tak i dle samotných potřeb romských rodin; významně je používán nástroj veřejně prospěšných prací, ale i veřejná služba, a to zejména v známých sociálně vyloučených lokalitách. ÚP ČR se zde dále ve spolupráci s různými romskými organizacemi v kraji aktivně podílí na naplňování schválené „Strategie podpory rozvoje romských komunit MSK na období 2021–2027“.
- V Kraji Vysočina se ÚP ČR mimo jiné podílí na externích projektech, a to výběrem a doporučením vhodných uchazečů o zaměstnání. Lze uvést zejména projekt ESF „Otevřený JOB club pro mladé jako impuls k podporovanému zaměstnání a orientaci na trhu práce“ spolkem IMPULS Třebíč. Cílovou skupinou jsou mimo jiné i osoby národnostních menšin a osoby z jiného sociokulturního prostředí. Mezi aktivity patří motivační program, dluhové poradenství, finanční gramotnost, kariérové poradenství,

koučink, individuální pracovní a doplňkové poradenství, podporované zaměstnání a tréninková pracovní místa.

- Ve Středočeském kraji lze zmínit spolupráci s Technickými službami Kutná Hora, spol. s r.o. a Oblastní charitou Kutná Hora. Tato aktivita jde i nad rámec běžného zprostředkování zaměstnání osob znevýhodněných na trhu práce, ale řeší situaci konkrétní osoby komplexně. Zaměřuje se na pomoc uchazečům s exekucemi, kdy je jim ve spolupráci s těmito subjekty nejdříve nalezeno zaměstnání a poté i poskytnuta pomoc s podáním návrhu na povolení oddlužení k příslušnému krajskému soudu.

c) podporovat, ve spolupráci s hejtmany, tvorbu a implementaci regionálních strategií k rozvoji lokálního trhu práce a vytvářet v této oblasti příležitosti pro tvůrce strategie ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe formou konferencí a zveřejňováním úspěšných projektů

ÚP ČR naplňuje tento cíl zejména prostřednictvím aktivní účasti svých jednotlivých krajských poboček na rámci regionálních Paktů zaměstnanosti. Pakty zaměstnanosti jsou založeny ve všech krajích ČR s výjimkou hlavního města Prahy. V rámci Jihomoravského kraje pak činnost Paktu zaměstnanosti nahrazuje Rada pro rozvoj lidských zdrojů JMK. Jedná se o orgán Zastupitelstva Jihomoravského kraje, ve kterém má ÚP ČR své dva zástupce. Všechny Pakty zaměstnanosti vznikly nejpozději v roce 2016 a ÚP ČR v nich má své zástupce, přičemž většinou se jedná o ředitele příslušných Krajských poboček ÚP ČR. V rámci Paktů působí na takových pozicích, že jsou schopni jejich konání aktivně ovlivňovat.

Pakty zaměstnanosti se scházejí pravidelně, většinou 2krát až 4krát do roka, nicméně vazby mezi jednotlivými aktéry na trhu práce, které byly navázány v rámci Paktů zaměstnanosti, se využívají i neformálně a výrazně tak napomáhají dosahování cílů rozvoje všech relevantních aspektů ekonomiky daného kraje.

V rámci své agendy Pakty zaměstnanosti vykonávají široké spektrum činností, které vyplývají ze specifických potřeb daného regionu. Mezi takové aktivity patří zejména předkládání projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů trhu práce a regionu, dále pak sběr dat a zpracování tematických analýz a následné diskuze mezi sociálními partnery a navrhování řešení, šíření výsledků výzkumu např. prostřednictvím pořádání konferencí. Intenzivně se věnují i řešení nedostatku kvalifikované pracovní síly v konkrétních odvětvích, např. ve strojírenství a elektrotechnickém průmyslu či naopak problémům souvisejících s vysokou registrovanou mírou nezaměstnanosti např. ve vyloučených lokalitách. Pakty zaměstnanosti se intenzivně věnují i rozvoji školství a jeho přizpůsobování potřebám trhu práce, propojování školství a zaměstnavatelů, například prostřednictvím podpory kroužků či podporou kariérových poradců.

Kromě dlouhodobých problémů se však aktéři působí v rámci Paktů zaměstnanosti mohou sejít i za účelem řešení aktuálních problémů, jako je např. situace firmy Liberty Ostrava, a. s.

Na okresní úrovni je pak tento cíl naplňován prostřednictvím pravidelně konaných poradních sborů ředitele, které ÚP ČR zřizuje v souladu se ZOZ. Na poradních sborech jsou účastní zástupci sociálních aktérů v daném okrese. Jedná se zejména o starosty obcí, zástupce hospodářské komory, významných zaměstnavatelů v regionu, odborových svazů, dalších orgánů státní správy a v neposlední řadě neziskových organizací, např. organizací

sdužujících osoby zdravotně postižené. Tito partneři jsou v rámci poradních sborů seznamováni s činností ÚP ČR a s jeho aktuálními prioritami, například ve věci aktivní politiky zaměstnanosti. Partneři v rámci jednání poradního sboru poskytují ÚP ČR cenné informace o svém náhledu na situaci a budoucí vývoj v regionu, a to jak z hlediska celkově ekonomického, tak z hlediska trhu práce. Dále poskytují cennou zpětnou vazbu ve vztahu k činnosti ÚP ČR; zejména se vyjadřují ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce a dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti. Na úrovni krajské pobočky a vybraných kontaktních pracovišť jednají pravidelně dvakrát během kalendářního roku.

d) podporovat, ve spolupráci s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu², šíření informací o sociálním podnikání, podporovat sdílení zkušeností a dobrých praxí v této oblasti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí „dále jen „MPSV“) v dubnu 2023 zahájilo realizaci nového projektu na podporu sociálního podnikání v ČR „Rozvoj ekosystému sociálního podnikání“. Projekt se mimo jiné zaměřuje i na osvětu, mainstreaming a propagaci sociálního podnikání. Cílem aktivity je pravidelné a průběžné zvyšování povědomí a informovanosti cílových skupin projektu za účelem jejich motivace zakládat a rozvíjet sociální podniky. Součástí projektových aktivit je též poskytování informací, jak laické veřejnosti a zástupcům odborné veřejnosti, tak veřejné správě.

Informování probíhalo následujícími projektovými kanály:

Web – probíhala průběžná modernizace stránek České sociální podnikání sloužících k informování o sociálním podnikání: [České sociální podnikání - Sociální podnikání \(ceske-socialni-podnikani.cz\)](https://ceske-socialni-podnikani.cz).

Sociální síť – Facebook: <https://www.facebook.com/podpora.socialniho.podnikani.cr/> – cca 15 tematických příspěvků týdně; propagace obsahu webu, vzdělávacích a dalších akcí, sdílení obsahu týkajícího se sociálního podnikání z jiných zdrojů, např. sdílení příspěvků sociálních podniků (nabídky práce, akce apod.).

– Linked In: <https://www.linkedin.com/groups/12698670/> cca 2 příspěvky týdně, propagace akcí a obsahu webu.

Zpravodaje – v rámci projektu v roce 2023 vycházely pravidelně zpravodaje o novinkách ze světa sociálního podnikání: (<https://ceske-socialni-podnikani.cz/newsletter>).

Podcasty – byly natáčeny informační podcasty se zajímavými lidmi z oblasti sociálního podnikání: [České sociální podnikání - Podcast \(ceske-socialni-podnikani.cz\)](https://ceske-socialni-podnikani.cz).

Stáže a exkurze v sociálních podnicích – pro zájemce o sociální podnikání byly nabízeny stáže a exkurze v sociálních podnicích, které poskytují praktický vhled do sociálního podnikání. Za rok 2023 proběhlo 13 stáží a 3 exkurze.

² Pro účely Informace ke Zprávě o stavu romské menšiny za rok 2023 lze uvést spolupráci se zmocněnkyní vlády pro záležitosti romské menšiny nebo zmocněnkyní vlády pro lidská práva,

Osvětové akce – proběhla řada osvětových akcí; jednalo se např. o 5 jarmarků sociálních podniků, které se zaměřily na propagaci sociálního podnikání u široké veřejnosti.

V závěru roku 2023 proběhla zároveň jednání k nastavení nově vznikající **Platformy sociálního podnikání**, vznikající pod záštitou vládní zmocněnkyně pro lidská práva Mgr. Kláry Šimáčkové Laurenčíkové. Cílem platformy je rozvoj tématu sociálního podnikání v ČR jako důležité části sociální ekonomiky. První zasedání je plánováno na 3. dubna 2024.

e) rozvíjet a podporovat realizaci rekvalifikačních programů zaměřených na soukromé podnikání

ÚP ČR podporuje realizaci programů zaměřených na podnikání zejména poskytováním relevantních informací prostřednictvím poradenství a rekvalifikací pro tuto oblast. V případě zájmu o zahájení podnikání jsou uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání podpořeni rekvalifikací zaměřenou na přípravu k podnikání. V roce 2023 takto obsahově zaměřený rekvalifikační kurz úspěšně absolvovalo 132 osob.

f) podporovat, prostřednictvím Úřadu práce České republiky, osvětu k předcházení nelegální práce u příslušníků romské menšiny.

ÚP ČR šíří osvětu k předcházení nelegální práce u všech uchazečů o zaměstnání, včetně romské menšiny. Osvěta probíhá při individuálním i skupinovém poučení (opakovaném poučení) uchazečů o zaměstnání o jejich právech a povinnostech, v průběhu osobních jednání v rámci zprostředkovatelských aktivit, a i při poskytování speciálního poradenství.

g) sdílet zkušenosti a příklady dobré praxe formou mediálních kampaní a konferencí v oblasti diverzity na trhu práce

Jako příklady dobré praxe lze uvést (aniž by tím byla jakkoliv snižována aktivita ostatních poboček ÚP ČR):

- V Moravskoslezském kraji ÚP ČR aktivně spolupracuje např. na komunitním plánování sociálních služeb v mnoha obcích v kraji, kde se společně s municipalitou, a to v různých pracovních skupinách, přijímají bližší postupy dle opatření k aktivní integraci znevýhodněných skupin občanů, tedy i Romů, a to jak individuálně, tak i dle samotných potřeb romských rodin; významně je používán nástroj veřejně prospěšných prací, ale i veřejná služba, a to zejména ve známých sociálně vyloučených lokalitách. ÚP ČR se zde dále ve spolupráci s různými romskými organizacemi v kraji aktivně podílí na naplňování schválené „Strategie podpory rozvoje romských komunit MSK na období 2021–2027“.
- V Kraji Vysočina se ÚP ČR mimo jiné podílí na externích projektech, a to výběrem a doporučením vhodných uchazečů o zaměstnání. Lze uvést zejména projekt ESF „Otevřený JOB club pro mladé jako impuls k podporovanému zaměstnání a orientaci na trhu práce“ spolkem IMPULS Třebíč. Cílovou skupinou jsou mimo jiné i osoby národnostních menšin a osoby z jiného sociokulturního prostředí. Mezi aktivity patří

motivační program, dluhové poradenství, finanční gramotnost, kariérové poradenství, koučink, individuální pracovní a doplňkové poradenství, podporované zaměstnání a tréninková pracovní místa.

- Ve Středočeském kraji lze zmínit spolupráci s Technickými službami Kutná Hora, spol. s r.o. a Oblastní charitou Kutná Hora. Tato aktivita jde i nad rámec běžného zprostředkování zaměstnání osob znevýhodněných na trhu práce, ale řeší situaci konkrétní osoby komplexně. Zaměřuje se na pomoc uchazečům s exekucemi, kdy je jim ve spolupráci s těmito subjekty nejdříve nalezeno zaměstnání a poté i poskytnuta pomoc s podáním návrhu na povolení oddlužení k příslušnému krajskému soudu.

h) dotačně podporovat v rámci svých existujících dotačních programů, a s využitím Evropských strukturálních a investičních fondů, rozvoj sítě bezplatného dluhového poradenství a vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v této oblasti

ÚP ČR v rámci jednání s klienty zatíženými dluhy a exekucemi realizují aktivity na rozvoj finanční gramotnosti v rámci poskytovaného poradenství, a zároveň se zaměřuje i na vzdělávání pracovníků poskytujících toto poradenství.

- **Poradenství**

Finanční gramotnost je jedno z povinných témat poradenských činností dle Směrnice GŘ č. 6/2020 Realizace poradenských činností na ÚP ČR.

Krajské pobočky ÚP ČR zařazují téma finanční gramotnosti do skupinového poradenství buď jako samostatné téma, nebo jako přidružené téma k tématu jinému (např. skupinové poradenství Pracovněprávní minimum a finanční gramotnost apod.).

Dále všechny krajské pobočky ÚP ČR dle místních podmínek (finančních, personálních, prostorových) realizují interní, nebo externí poradenské programy se zapojením tématu finanční gramotnosti (jako samostatné téma, nebo v kombinaci s tématem jiným).

Dle individuálních potřeb klientů je téma finanční gramotnosti zařazováno i do individuálního poradenství a mimo jiné jsou i předávány kontakty na instituce zabývající se finančním poradenstvím (např. občanské poradny, dluhové poradny apod.).

V rámci jiných poradenských aktivit s tématem finanční gramotnost se některé krajské pobočky ÚP ČR zapojují do akcí Den bez dluhů, Týden vzdělávání dospělých a Frýdlantské dny.

V roce 2023 se realizovaly monotematické interní i externí poradenské programy s tématem finanční gramotnost v počtu konání 96, do nichž bylo zařazeno 585 účastníků a z toho 497 absolventů.

- **Vzdělávání**

Dluhové poradenství a vzdělávání soc. pracovníků a pracovníků v sociálních službách se realizovalo v předchozích obdobích. Pokud bude existovat možnost finančního zajištění této oblasti z chystaných projektů, rádi využijeme. Případně bude součástí veřejné zakázky, kterou ÚP ČR bude v tomto roce připravovat.

i) podporovat monitoring a evaluaci programu aktivní politiky zaměstnanosti, sledovat do jaké míry reagují na specifické potřeby romských uchazečů o zaměstnání na trhu práce

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (dále jen „VÚPS“) realizoval projekt „*Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ*“. Cílem projektu bylo poskytnout relevantní informace o účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti pro jednotlivé skupiny podporovaných osob a zabezpečení průběžných informací o účincích aktivní politiky zaměstnanosti na trh práce. Stěžejní pozornost byla věnována vyhodnocení cílenosti a dopadu programu veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst a oblasti rekvalifikací.

Více o projektu zde: <https://www.rilsa.cz/projekty/vyhodnocovani-ucinnosti-a-efektivite-realizace-aktivni-politiky-zamestnanosti/>.

j) monitorovat výskyt diskriminace na trhu práce a šířit principy rovného zacházení s romskými uchazeči o zaměstnání na trhu práce

Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty (dále jen „OIP“) provádějí dle zákona č. 251/2001 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace na pracovišti dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), a dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), kontroly v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání.

SÚIP věnuje oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace vysokou pozornost a pravidelně zařazuje tyto kontroly do programu kontrolních akcí. K eliminaci diskriminace a nerovného zacházení přispívají orgány inspekce práce jak kontrolní činností, tak v rámci poskytování poradenství, kdy se na orgány inspekce práce obracejí nejen zaměstnanci, ale také zaměstnavatelé. Poradenství je poskytováno i v souvislosti s podněty ke kontrolám, ale primárně jako samostatná agenda písemně, elektronicky, telefonicky i osobně. Z důvodu zvýšeného rozsahu poskytovaného poradenství a pro vyšší komfort veřejnosti zavedl SÚIP v roce 2021 bezplatné tzv. zelené telefonní linky s každodenním provozem, přičemž tato služba veřejnosti pokračuje dodnes.

Diskriminace na trhu práce

Kontroly v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání byly v roce 2023 nedílnou součástí kontrolní činnosti orgánů inspekce práce stejně jako v předchozích letech.

Dle ust. § 4 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti je při uplatňování práva na zaměstnání zakázána jakákoliv diskriminace a hlediska pro výběr zaměstnanců musí zaručovat rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání. Na trhu práce však i přes tento zákaz stále dochází ke znevýhodnění osob, nejvíce pak z důvodu pohlaví a věku. S ohledem na tuto skutečnost se orgány inspekce práce zaměřují při své kontrolní činnosti na nabídky zaměstnání, u nichž požadavky pro výběrová řízení nejsou formulovány neutrálně a předem odrazují zájemce o práci, ať už z hlediska pohlaví, věku, národnosti, zdravotního stavu nebo dalších důvodů.

V roce 2023 přijal SÚIP celkem 83 podnětů, směřujících do oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání, které upozorňovaly na možné diskriminační jednání. Počet podnětů oproti roku 2022 vzrostl. Podněty upozorňovaly zejména na diskriminaci na základě věku a pohlaví, 2 podněty pak směřovaly do oblasti diskriminace na základě etnického původu.

V oblasti kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání bylo v roce 2023 provedeno celkem 231 kontrol, z toho 49 kontrol bylo realizováno na základě obdržených podnětů. Porušení bylo zjištěno u 165 kontrol včetně 2 kontrol provedených na základě podnětů směřujících do oblasti diskriminace z důvodu etnického původu.

V rámci provedených kontrol bylo zjištěno celkem 155 porušení, kdy 1 porušení spočívalo v nerovném zacházení dle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o zaměstnanosti, a 154 porušení spočívalo v uveřejnění diskriminační nabídky zaměstnání dle ustanovení § 12 odst. 1 zákona o zaměstnanosti.

Z tohoto počtu bylo ve 2 případech zjištěno porušení spočívající v tom, že kontrolované osoby v uveřejněné pracovní inzerci učinily takové nabídky zaměstnání, kterými vyloučily v obou případech romské etnikum.

Za přestupky spadající v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání bylo v roce 2023 bylo uloženo celkem 125 pokut v celkové výši 294 500 Kč a v 8 případech uložily oblastní inspektoráty práce kontrolovaným subjektům napomenutí.

V roce 2024 bude SÚIP i nadále provádět kontrolní činnost v této oblasti a svou poradenskou činností bude přispívat k osvětě, týkající se rovného zacházení a zákazu diskriminace před vstupem do zaměstnání.

Diskriminace v pracovněprávních vztazích

Kontroly v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace v pracovněprávních vztazích jsou velmi specifickou kontrolní oblastí a zaměření kontrol se ve velké míře odvíjí od obsahu obdržených podnětů. V rámci nerovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace na pracovišti se nejčastěji inspektoři setkávají s podněty poukazujícími na „šikanu“, „mobbing“, či „bossing“, v menší míře pak obdržené podněty poukazují na vyloženě diskriminační jednání s uvedením konkrétního diskriminačního důvodu. Jestliže tedy podatel neupozorňuje přímo na diskriminaci z důvodu národnosti nebo příslušnosti k romské menšině, případně v podnětu tento údaj sám neuvede, není tento údaj ze strany orgánů inspekce práce zjišťován ani evidován.

Celkový počet podnětů obdržených do oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace na pracovišti v roce 2023 činil 392. Oproti předchozímu roku se jedná o nárůst o 116 podnětů, tj. o 42 %.

Oblastní inspektoráty práce provedly v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace na pracovišti celkem 699 kontrol. Ve 349 případech byly kontroly vykonány s využitím informací z obdržených podnětů. Velká část z kontrol v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace je v posledních letech zaměřena specificky na možné nerovné odměňování s genderovým aspektem, a to v souvislosti s projektem Rovná odměna.

Kontrolní činností SÚIP bylo v roce 2023 bylo zjištěno 125 porušení zákoníku práce, která svým obsahem spadala do oblasti nerovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace. Pokud do statistiky zahrneme rovněž sjednávání tzv. doložek mlčenlivosti o výši mzdy, platu nebo odměny zaměstnance vůči svým kolegům, je potřeba přičíst ještě 55 porušení.

Zákaz diskriminace dle ust. § 16 odst. 2 zákoníku práce byl zjištěn celkem ve 28 případech, nicméně v žádném z těchto případů nebyla zjištěna diskriminace z důvodu rasového či etnického původu nebo příslušnosti k romské menšině.

V roce 2023 obdržely orgány inspekce práce 2 podněty ke kontrole, ve kterých jejich podatelé namítali „šikanu, diskriminaci a rasismus“. Kontrolami na základě těchto podnětů však nebylo nerovné zacházení nebo diskriminace zaměstnanců z důvodu etnického původu prokázáno.

V roce 2023 bylo oblastními inspektoráty práce v oblasti rovného zacházení v pracovněprávním vztahu uloženo celkem 46 pokut v souhrnné výši 1 445 000 Kč a 3 napomenutí. Celkem 24 pokut bylo uloženo za nerovné zacházení, 6 pokut pak za diskriminaci, 16 pokut pak bylo uloženo za neposkytnutí stejné mzdy, platu nebo odměny z dohody zaměstnancům vykonávajícím stejnou práci nebo práci stejné hodnoty.

k) působit preventivně vůči ztrátě bydlení romských domácností a omezovat využívání substandardních forem bydlení

Od ledna roku 2023 probíhá projekt „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR.“ Projekt má dobu trvání do konce roku 2025. V rámci tohoto projektu jsou vykonávány dvě hlavní aktivity, a to metodická podpora a provoz Národního kontaktního centra. V rámci projektu je metodicky podporováno 41 příjemců výzev ESF zaměřených na sociální bydlení (výzvy č. 007 a 101 specifická část B OPZ+). V rámci zmiňovaných 41 projektů je v plánu zabydlet téměř 750 bytů. Hlavní cíl projektu je zavádění sociálního bydlení napříč celou ČR – tj. ukotvit ucelený systémový přístup k této problematice, prosazovat inovativní prvky a šířit důležitou dobrou praxi jak z ČR, tak ze zahraničí. Další klíčovou aktivitou projektu je podrobně informovat o všem ohledně sociálního bydlení jak odborníky, tak širokou veřejnost a přenášet poznatky do připravovaného zákona a prováděcích předpisů aj. Smyslem je nastavovat politiky na základě zkušeností z praxe. Projekt se v rámci inovativního přístupu zaměřuje na mapování této strategické úrovně systému. Získané výsledky a zkušenosti pomohou mimo jiné i připravovanému zákonu o podpoře v bydlení, který počítá s koordinační rolí regionálních mezistupňů při řešení bytové nouze.

Aktuálně MPSV v úzké spolupráci se svým projektem pracuje s hlavním gestorem Ministerstvem pro místní rozvoj na návrhu Zákona o podpoře v bydlení, který má za cíl zajistit v ČR legislativní ukotvení sociálního a dostupného bydlení. V ČR doposud chybí platná legislativa k tomuto tématu a je potřeba bydlení zastřešit na státní úrovni a zajistit tak systémové řešení a stabilitu financování. Návrh aktuálně probíhá Legislativní radou vlády, v případě schválení návrhu zákona v legislativním procesu se jeho účinnost očekává od července 2025. Návrh zákona cílí nejen na osoby bez domova, osoby samostatně pečující o děti, seniory, ohrožené děti, oběti domácího násilí, ale i na osoby, které jsou na trhu s bydlením diskriminovány.

l) zvyšovat motivaci zaměstnavatelů k zaměstnávání Romů

V případě podpory integrace na trh práce uchazečů o zaměstnání jsou zaměstnavatelé k vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby dlouhodobě motivováni prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Ke stěžejním integračním nástrojům patří veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa. Na základě dohody zaměstnavatele s krajskou pobočkou ÚP ČR je na umístěného uchazeče o zaměstnání na pracovní příležitosti v rámci veřejně prospěšných prací a na společensky účelná pracovní místa poskytován příspěvek na mzdu.

Na veřejně prospěšné práce bylo v roce 2023 umístěno celkem 5 737 uchazečů o zaměstnání. Výše objemu finančních prostředků poskytnutých zaměstnavatelům na příspěvek na mzdu ve sledovaném období překročila 728 mil. Kč. Na společensky účelná pracovní místa bylo umístěno 2 962 osob. Finanční prostředky vyplacené zaměstnavatelům na příspěvky na mzdu dosáhly něco přes 315 mil. Kč.

Na podporu zaměstnávání uchazečů o zaměstnání ve věkové skupině mladých do 29 let je zaměřen celostátní projekt „Záruky pro mladé“ realizovaný ÚP ČR od června 2023. Klíčovou aktivitou programu je též podpora vytváření společensky účelných pracovních míst a s tím spojené poskytování finančních příspěvků na mzdu zaměstnavatelům a dále podpora odborných praxí, krátkodobého zaměstnání v podobě „práce na zkoušku“, díky níž si uchazeč o zaměstnání může vyzkoušet budoucí zaměstnání. Na umístěnou osobu může být zaměstnavateli poskytován také příspěvek na zapracování.

V roce 2023 byl zahájen regionální projekt „**Šance na práci v Libereckém kraji**“, který pozornost soustředí mimo jiné na cílovou skupinou osob patřících k národnostním menšinám žijícím v ČR. Účastníkům projektu je nabízena široká škála aktivit, a to od poradenství, motivační s cílem návratu do počátečního vzdělávání, rekvalifikace se zaměřením na získání odborných znalostí a dovedností vyžadovaných pro uplatnění na trhu práce. Součástí je podpora začlenění na trh práce, a to prostřednictvím integračních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jako jsou společensky účelná pracovní místa, sdílená pracovní místa, podpora zahájení podnikání formou vytvoření společensky účelného pracovního místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti a podpora formou poskytnutí příspěvku na zapracování. Projekt se zaměřením na cílovou skupinu osob z národnostních menšin „**Šance na práci**“ byl v roce 2023 zahájen také např. ÚP ČR v Ústeckém kraji, v kraji Plzeňském a v dalších.

m) podporovat zaměstnavatele zaměstnávající dlouhodobě nezaměstnané

Klíčovým nástrojem v integraci dlouhodobě nezaměstnaných jsou veřejně prospěšné práce. Svým charakterem jsou veřejně prospěšné práce krátkodobé pracovní příležitosti. Nejedná se tedy o institut sloužící k dlouhodobému nebo trvalému pracovnímu uplatnění, ale jeho smyslem je aktivizace a znovuoobnovení pracovních návyků. V roce 2023 bylo v rámci tohoto nástroje vytvořeno 5 477 pracovních míst, na která bylo umístěno celkem 5 737 uchazečů o zaměstnání. V roce 2023 bylo na podporu vytváření pracovních míst v rámci tohoto nástroje vynaloženo přes 728 mil. Kč.

Do konce roku 2023 byl ÚP ČR realizován projekt „**Podpora zaměstnanosti dlouhodobě evidovaných uchazečů o zaměstnání (PDU)**“, který byl cíleně zaměřen na řešení dlouhodobé nezaměstnanosti a podpory integrace uchazečů o zaměstnání vedených na pracovištích ÚP ČR nad 12 měsíců. V rámci tohoto projektu byli zaměstnavatelé motivováni

k zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných poskytováním finančních příspěvků na mzdu na takto umístěnou osobu. Integrace na trh práce byla uskutečňována prostřednictvím krátkodobých pracovních příležitostí, podporou nástupu na veřejně prospěšné práce a vytvářením společensky účelných pracovních míst.

Dlouhodobě nezaměstnaní byli cílovou skupinou také řady regionálních programů, které se svým charakterem zaměřily mimo jiné též na přímou podporu jejich integrace na trh práce prostřednictvím poskytování příspěvků na mzdu zaměstnavatelům. K takovým projektům, realizovaným krajskými pobočkami ÚP ČR, patřil **„Směr – práce ve Středočeském kraji 2“**, který vedle podpory nástupu na společensky účelná pracovní místa nabízel absolvování právního minima, finanční gramotnosti, poradenského programu zaměřeného na sebe prezentaci, rozvoj komunikačních a sociálních dovedností, nácvik dovedností a technik vyhledávání zaměstnání. Dále mohli účastníci absolvovat rekvalifikační kurzy. Na dlouhodobě nezaměstnané ve věku do 30 let se zaměřil projekt **„Záruky pro mladé ve Středočeském kraji“**. Program „Záruky pro mladé“ zaměřený i na mladé dlouhodobě nezaměstnané osoby byl ÚP ČR realizován i v dalších krajích ČR.

V roce 2023 došlo k ukončení realizace dalších regionálních projektů, v rámci nichž byla podporována integrace na trh práce s využitím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a s podporou zaměstnavatelů prostřednictvím poskytování příspěvků na mzdu na dlouhodobě nezaměstnané umístěné na trh práce. K takovým regionálním projektům patřil projekt **„Práce a život v Jihočeském kraji“**, **„Se sousedy II (Zaměstnanost venkova v Jihočeském kraji)“**, věnovaný dlouhodobě nezaměstnaným s bydlištěm v regionech s obtížnou dopravní obslužností a ve venkovských oblastech, **„Život bez bariér v Jihomoravském kraji“** a **„Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji“**.

Úřadem práce ČR v Ostravě byl ve sledovaném období realizován regionální projekt **„Příležitost dělá zaměstnance“**. Cílovou skupinou projektu byli uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaní, ale i zadlužení, s bydlištěm v sociálně vyloučených lokalitách, osoby pobírající dávky hmotné nouze, opakovaně sankčně vyřazené z evidence uchazečů o zaměstnání. K zaměstnávání těchto osob byli zaměstnavatelé opět motivováni poskytováním příspěvku na mzdu, a to při umístění na veřejně prospěšné práce, společensky účelné pracovní místo a práci na zkoušku.

V rámci OPZ+ byly v roce 2023 ÚP ČR zahájeny regionální projekty, které se cíleně zaměřují na podporu integrace dlouhodobě nezaměstnaných, včetně motivace zaměstnavatelů k jejich zaměstnávání s možností poskytování příspěvku na mzdu. Jedná se např. o regionální projekt **„Šance na práci“** realizovaný v Olomouckém kraji, kraji Vysočina, v Pardubickém a Královéhradeckém kraji, v kraji Libereckém, Ústeckém a v Jihočeském.

n) spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitosti romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu.

MPSV dne 8. 11. 2023 uskutečnilo ve svých prostorách setkání krajských koordinátorů pro romské záležitosti.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva práce a sociálních věcí (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

MPSV má dva pracovní orgány, do nichž jsou zapojeni zástupci romské menšiny.

Komise pro sociální začleňování, jakožto poradní a koordinační orgán ministra práce a sociálních věcí v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, se svým zaměřením zabývá i tématy souvisejícími s integrací romské menšiny. Členem Komise pro sociální začleňování je i zástupce romské menšiny.

Z pohledu realizace OPZ+ řadí MPSV mezi pracovní orgány i tzv. **Programové partnerství**, které bylo ustanoveno pro projednávání výzev a projektových záměrů projektů přímého přidělení v prioritě 2, jejíž součástí je i SC 2.3 OPZ+. V programovém partnerství je zástupce za romskou menšinu (Radu vlády pro záležitosti romské menšiny – občanskou část) v počtu 1 zástupce/náhradníka.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Metodická podpora

MPSV metodicky vede obce a dalších relevantní aktéry v oblasti sociálního začleňování s cílem zlepšit postavení a integraci romské menšiny. V roce 2023 se tak dělo mimo jiné prostřednictvím:

- **Pravidelná setkávání se zástupci krajů/obcí**

Setkání se starosty a zástupci Moravskoslezského kraje, které proběhlo dne 23. 1. 2023.

Setkání se zástupci Ústeckého kraje, které se konalo dne 12. 4. 2023 v prostorách Krajského úřadu Ústeckého kraje.

Setkání se zástupci Karlovarského kraje se uskutečnilo dne 24. 5. 2023 v prostorách Městského úřadu Sokolov.

Setkání PM se zástupci ÚSC a romských a proromských NNO, které proběhlo dne 8. 6. 2023 v prostorách Lichtenštejnského paláce. Akce se účastnilo cca 100 osob.

Setkání se zástupci Moravskoslezského kraje, které se konalo dne 7. 6. 2023 v prostorách Městského úřadu Vítkovice. Akce byla pořádána pro 30 osob.

Cílem těchto setkání bylo zapojit partnery z území do politik a opatření směřujících k podpoře sociální integrace a prohloubit spolupráci MPSV a veřejné správy na regionální a lokální úrovni. Návrhy partnerů, jež z těchto setkání vzešly, byly následně zpracovány a předneseny ministrovi práce a sociálních věcí. Po vyhodnocení návrhů s ohledem na možnosti intervence a podporu ze strany ministerstva docházelo k opětovnému setkání se zástupci krajů, na nichž byli zástupci obcí a krajů informováni o dalším postupu a realizaci podpořených aktivit.

- **Realizace každoročních celostátních setkání podporujících zavádění inovativních přístupů a metod**

Setkání PM s asistenty prevence kriminality, mentory a supervizory, které se uskutečnilo dne 12. 6. 2023 v Muzeu Policie České republiky. Odhadovaná účast byla asi 100 osob.

MPSV spolupracuje s MŠMT na legislativní úpravě povolání sociálního pedagoga v rámci novelizace školského zákona a zákona o pedagogických pracovnících a následné vyhlášky. V roce 2023 probíhala vzájemná jednání, MŠMT by mělo předložit novelizaci v 1. pol. roku 2024. S MŠMT spolupracuje také na návrhu systémové změny financování bezplatných školních obědů, které jsou dosud hrazeny z dotačních programů (a to i prostřednictvím MPSV) a částečně ze státního rozpočtu.

Analytická činnost

VÚPS realizuje projekt Vytvoření systému sběru kvantitativních dat o socioekonomické situaci romské populace, který reaguje na dosavadní absenci validních etnický senzitivních dat o socioekonomické situaci romské menšiny. Výsledky prvních šetření socioekonomické situace jsou zveřejněny v textu Výsledky výběrového šetření romské populace – vyhodnocení indikátorů zde: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_534.pdf. Druhá vlna sběru dat o romské populaci proběhla v období 9/2023 – 2/2024; v současné době probíhají analýzy a vyhodnocování indikátorů. V roce 2023 se pracovníci projektu věnovali také zpracování Metodiky sběru dat o socioekonomické situaci romské populace v České republice; zveřejnění této metodiky se předpokládá v květnu 2024.

Strategické materiály

Strategie sociálního začleňování 2021–2030

V roce 2023 proběhla aktualizace Strategie sociálního začleňování (dále jen „Strategie“), která je národním dokumentem zastřešujícím hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených. Dále byl zpracován Akční plán

2024–2026 Strategie sociálního začleňování 2021–2030 (dále jen „Akční plán“), který cíle Strategie konkretizuje na jednotlivá opatření pro nadcházející období.

V rámci aktualizace Strategie došlo k aktualizaci dat v její obsahové i analytické části, přičemž důraz byl kladen rovněž na zařazení nejnovějších dat o postavení romské menšiny v ČR. Do tvorby Akčního plánu byli zapojeni zástupci relevantních resortů, neziskových organizací, zaměstnavatelských svazů, odborů, akademické obce i zástupci krajských či obecních úřadů na pozici koordinátorů pro romské záležitosti, kteří se dle potřeby setkávali za účelem tvorby nových opatření. Oba materiály, tj. Akční plán i Strategie, prošly rozšířeným vnitřním připomínkovým řízením, do něhož byly zapojeny relevantní neziskové organizace včetně organizací romských nebo proromských. Materiály byly schváleny usnesením vlády ČR ze dne 3. ledna 2024 č. 8.

Evropská záruka pro děti

V návaznosti na Doporučení Rady, které vydala dne 25. března 2021 Evropská komise a kterým se zavádí evropská záruka pro děti (dále jen „Záruka pro děti“), připravil odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí na MPSV Akční plán k naplnění Záruky pro děti na období 2022–2030 (dále jen „akční plán“), který byl schválen dne 16. listopadu 2022 vládou ČR.

Součástí Akčního plánu je vymezení skupiny dětí v nouzi, mezi něž patří i děti pocházející z přistěhovaleckého prostředí a děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ), děti a mladiství ukrajinských uprchlíků do 18 let a děti žijící v romské menšině. Na uvedené skupiny se buď cíleně nebo nepřímo zaměřují některá opatření akčního plánu. Vyhodnocování akčního plánu probíhá ve dvouletých intervalech, přičemž aktuálně je připravována první Zpráva o plnění akčního plánu.

Strategie rodinné politiky 2024–2030

Vláda dne 11. října 2023 schválila Strategii rodinné politiky 2024–2030 (dále jen „strategie“) jako nový strategický dokument, který aktualizuje dřívější Koncepti rodinné politiky z roku 2017. Dokument zdůrazňuje pohled zaměřený na potřeby rodin v jednotlivých životních fázích a specifických situacích a na rodiny jako na nenahraditelný zdroj společenské prosperity. Velký význam je věnován stabilitě rodiny a primární prevenci předcházení negativních jevů. Zároveň je respektována různorodost životních drah a faktická diverzita forem rodinného soužití.

Podpora romské menšiny není explicitně zanesena do strategie, i přesto lze však předpokládat, že implementací definovaných cílů a souvisejících opatření bude docházet i k podpoře romské menšiny (zejména pak rodin s dětmi).

Hlavní cíle strategie jsou:

1. Podporovat význam rodinných hodnot, zvýšit společenskou prestiž a ocenění rodiny, posílit institucionální ukotvení rodinné politiky v ČR.
2. Rozvíjet prostředí podporující stabilní rodinné vztahy a posílit prevenci rizikových jevů v rodině.
3. Podporovat sladění rodinného a pracovního života.
4. Vytvářet příznivé prostředí pro materiální a finanční stabilitu rodin.
5. Podpořit rodiny ve všech fázích života a ve specifických situacích.

Rozvoj služeb péče o děti (dětské skupiny)

Dne 20. září 2023 byl zahájen dvouletý projekt „**Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice**“ (financováno v rámci Technical Support Instrument), do něhož je zapojeno MPSV a MŠMT (dodavatelem je UNICEF). V rámci tohoto projektu vznikne zejména:

- Návrh systému pro monitoring a evaluaci dat pro oblast ECEC pro nejmladší děti (do 3 let) a návrh strategického rámce pro integraci monitoringu a evaluace dat pro celou skupinu dětí do 6 let.
- Nástroje (včetně těch komunikačních) k podpoře samospráv v budování kapacit dětských skupin.

Díky výše uvedenému bude možné komplexně monitorovat a evaluovat služby ECEC (tj. v ČR zejména DS a SDS), a rovněž bude podpořena samospráva v budování kapacit dětských skupin.

MPSV je rovněž předkladatelem **novely zákona o DS**, jejíž součástí je i **ukotvení tzv. sousedské dětské skupiny (SDS)** – tento nový typ péče o děti by měl být poskytován zejména v domácnosti pečující osoby a rozšíří možnosti služeb péče o děti v ČR. MPSV realizuje v této souvislosti i inovační projekt "Systémová změna v oblasti sladění rodinného a pracovního života prostřednictvím inovativního konceptu sousedských dětských skupin", jehož součástí je pilotní ověření této služby. Součástí projektových aktivit je i zapojení osob ze specifických skupin (včetně matek z romské minority).

V letech 2023–2025 je realizován projekt "**Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života**" (financováno z ESF), jehož předmětem je oblast péče, především z hlediska možnosti sladování péče a placené práce. Jednou z klíčových aktivit tohoto projektu je "Zvyšování dostupnosti a kvality dětských skupin". V rámci této aktivity je realizována metodická podpora obcí při zřizování DS, poradenství a workshopy pro samosprávu, a rovněž je v rámci široké skupiny aktérů připravován "Návrh koncepce předškolní péče" – návrh shrnující stávající systém předškolní péče a vzdělávání včetně financování, navrhuje vytvoření páteřního systému předškolní péče a vzdělávání za využití stávajících i inovativních nástrojů (dětské skupiny, sousedské dětské skupiny aj.) včetně zhodnocení možností právních nároků mladších dětí (do 3 let) v systému, podpory zapojení dětí ze sociálně vyloučených lokalit i významnějšího zapojení obcí do rozvoje dětských skupin.

Seniorská politika

Specificky na cílovou skupinu seniorů příslušníků romské menšiny není zaměřen žádný materiál, uskupení atd. Vyjdeme-li ale z pojetí seniorské problematiky jako celku, konstatujeme, že senioři jsou heterogenní skupinou a oblastí, které seniorská politika řeší se dotýkají všech oblastí lidského života a všech seniorů. Z uvedeného plyne, že jednotlivé materiály, poradní orgány, podporované aktivity atd. mají dopad či ovlivňují seniory i z romské menšiny.

Dne 29. listopadu 2023 byl usnesením vlády č. 920 schválen **Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023–2025**, který se opírá o principy udržitelného rozvoje společnosti, mezigenerační soudržnost, klade důraz na spolupráci všech aktérů a aktivní přístup k životu a zapojování se do společnosti. Akční plán odráží současné trendy na trhu práce, včetně rychle se měnících požadavků na dovednosti, s cílem zlepšit přístup na trh práce, zvyšování kvalifikace, zajištění důstojné mzdy, poskytnutí přiměřené ochrany a péče, podporuje aktivní stárnutí a zdravý životní styl. Globální cíle politiky přípravy na stárnutí jsou spolupráce státu se všemi aktéry jako základ odolné společnosti, aktivní osobní přístup ke stárnutí, důstojné stáří a kvalita života. Hlavními cíli akčního plánu jsou zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí, podporovat aktivní a zdravé stárnutí, podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce, podporovat bezpečný život starších osob, podporovat důstojné zajištění ve stáří.

Co se týče pracovních uskupení a poradních orgánů na podporu seniorské problematiky je zřízena **Rada vlády pro seniory a stárnutí populace** jako poradní orgán vlády zabývající se vytvářením podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří, aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje, usiluje o rovnoprávné postavení seniorů ve všech oblastech života, ochranu jejich lidských práv a o rozvoj mezigeneračních vztahů v rodině a ve společnosti. Pod Radou vlády pracovala **Pracovní skupina pro seniory a otázky stárnutí**, kdy se jak členky a členové Rady vlády, tak uvedené pracovní skupiny podíleli na přípravě uvedeného akčního plánu.

Zástupce MPSV byl i v roce 2023 **členem Výboru pro práva starších osob Úřadu vlády** a členstvím v **týmu RESTABUS** se spolupodílel na dokončení projektu/výzkumu **zabývající se týráním a zneužíváním seniorů, včetně špatného zacházení se seniory a seniorkami**.

Dotační titul na podporu seniorské problematiky – Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností: Oprávněné subjekty jsou nestátní neziskové organizace.

Podporované činnosti: Provoz dobrovolnické sítě a dobrovolnictví seniorů či dobrovolnictví cílené na seniory, Mentoring, zajištění sportovních aktivit seniorů nebo činnosti zaměřené na zlepšení životního stylu a prevenci sociálních či zdravotních komplikací, činnosti zaměřené na duševní zdraví seniorů, zajištění vzdělávacích aktivit seniorů (např. digitální či finanční gramotnost), podpora advokacie a hájení práv neformálních pečujících s důrazem na péči o seniory, činnosti zaměřené na podporu mezigenerační spolupráce, osvětová činnost zaměřená na seniory (zejm. oblast lidských práv, diskriminaci seniorů, stereotypy, hoaxy a řetězové e-maily apod.), poradenství a advokační pomoc seniorům, činnosti zaměřené na podporu neformální péče (pro seniory nebo realizované seniory).

6. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministryni školství, mládeže a tělovýchovy:

a) průběžně zařazovat mezi významné výzkumy resortu výzkumy a analýzy ve vztahu k romské menšině v oblasti rovného přístupu ke vzdělávání a předmět a cíle výzkumů a analýz konzultovat s Radou vlády pro záležitosti romské menšiny

Na jaře roku 2023 bylo realizováno šetření monitorující počet a situaci romských dětí a mladistvých v institucionálních zařízeních a v náhradní rodinné péči, data jsou aktuálně zpracovávána a výsledky šetření budou zveřejněny v dubnu 2024. Na jaře roku 2023 byla zveřejněna „Analýza příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se dle RVP ZV UV ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9, školského zákona a návrh souboru opatření pro oblast vzdělávání a další relevantní oblasti“, financovaná TA ČR (číslo projektu TIRDMSMT015MT01), který realizovalo konsorcium firem PAQ-Research a STEM (12/2021-11/2022).

Hlavním cílem výzkumného projektu bylo zjistit příčiny vzdělávání romských žáků vzdělávaných dle RVP ZV UV a navrhnout soubor doporučení pro oblast vzdělávání i další sektory s cílem snížení počtu romských žáků ve školách a třídách zřízených dle §16 odst. 9 školského zákona. Kvantitativní část výzkumu pracovala primárně se šetřeními MŠMT o počtu romských žáků, dále s daty z výkazů o základní škole, PPP a SPC a dále daty z tematického šetření ČŠI věnovaného školským poradenským zařízením. Sledované období ve všech šetřeních jsou roky 2017/2018-2021/2022. Kvalitativní část výzkumu na základě metodologicky odůvodněného výběru případů zahrnuje šetření v šesti školách ve třech lokalitách, především mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi škol, rodiči a žáky (pro ty byla částečně využita forma workshopu). Další část výzkumu byla realizována ve školských poradenských zařízeních (PPP, SPC). Hlavní metodou výzkumu byly individuální i skupinové kvalitativní rozhovory, které byly doplněny pozorováními.

Tato výzkumná zpráva sloužila jako hlavní zdroj pro vypracování materiálu „D. H. a ostatní proti České republice: Akční plán výkonu rozsudku (21. prosince 2023)“, kde byla doplněna o vlastní zjištění MŠMT na základě analýzy každoročně prováděného šetření kvalifikovaných odhadů počtu romských dětí a žáků na školách ředitelů škol. Akční plán je veřejně dostupný na webu MŠMT a byl opakovaně konzultován s odbornou veřejností.

b) vymezit do roku 2023 činnost a odbornou kvalifikaci sociálního pedagoga, stanovit standard vzdělávání pro sociálního pedagoga a ukotvit tuto pozici v zákonu o pedagogických pracovnících a zajistit jejich financování

MŠMT aktivně spolupracuje s MPSV na vyjasnění kompetencí v rámci implementace mechanismů sociální práce ve školním prostředí. Dále se úvahy posunuly v rámci interního

vyjednávání o pozici v rámci ministerstva, školství bylo dospěno ke stanovisku, že pro školy s nadprůměrným zastoupením znevýhodněných žáků je řešením sociální pedagog přímo ve škole. Díky získání dalších zkušeností ohledně pozice sociálního pedagoga v podpořených školách projektem Podpora škol také MŠMT získalo podstatně více argumentačního materiálu pro zavedení sociální práce do školství, než tomu bylo v minulých letech. Kromě shromažďování podkladů pak byly také zahájeny diskuze s MPSV ohledně náplně práce sociálního pedagoga a jeho vztahu k sociální práci. V roce 2023 také začaly interní přípravy legislativního ukotvení a vymezení pozice sociálního pedagoga jako pedagogického pracovníka.

Pozice sociálního pedagoga je podporována skrz projekt NPO Podpora škol a v rámci šablon, ve kterých je možnost si sociálního pedagoga zvolit. Dochází i k průběžnému vyhodnocování podkladů ohledně činnosti této pozice na školách.

c) koordinovat průběžně, ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a ministrem zdravotnictví, činnost jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství) ve sjednoceném systému, aby bylo dosaženo šance vytvářet společně sociální a pedagogicko-psychologické intervence problémů dětí z rizikového prostředí, dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí a dětí s odlišným kulturním zázemím

Pro koordinaci společného postupu a vyjednávání meziřesortní spolupráce ve spojení s výzvou OPZ+ „Předčasné odchody ze vzdělávání“ se setkávala pracovní skupina MŠMT a MPSV. Ta měla za cíl podpořit doprovodné sociální služby rodinám znevýhodněných dětí, např. při podpoře docházky, předškolního vzdělávání apod. K dalším meziřesortní konzultacím dochází podle aktuální potřeby.

d) průběžně realizovat opatření a programy v oblasti předškolního vzdělávání se zaměřením na zamezení segregace romských dětí v mateřských školách nebo v přípravných třídách základní školy

V rámci OP JAK jsou v projektech výzvy Šablony pro MŠ a ZŠ I jednou z podporovaných aktivit odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání s rodiči i veřejností. V roce 2023 byla vyhlášena výzva Akční plánování v území – MAP, kde je uvedené téma rovněž možno podpořit. MŠMT během roku 2023 začalo připravovat komplexní plány pro ukončování etnické segregace ve školství zaměřující se především na základní školy.

e) průběžně spolupracovat s vedoucím Úřadu vlády ČR při poskytování metodické pomoci krajským koordinátorům pro záležitost romské menšiny a jejich prostřednictvím pracovníkům obecních úřadů obcí s rozšířenou působností pověřených výkonem agendy integrace romské menšiny ve správním obvodu

Nerelevantní – nepřišel požadavek ani z Úřadu vlády ČR, ani od koordinátorů.

MŠMT pravidelně informuje krajské koordinátory o vyhlášení dotačních výzev a nabízí členství v hodnotící komisi k v rámci dotačního programu Podpora integrace romské menšiny. Někteří z krajských koordinátorů spolupracují s NPI na projektu Podpora škol.

f) průběžně podporovat a rozvíjet další formy alternativních způsobů náhradní výchovy tak, aby děti vyrůstaly v přirozeném rodinném prostředí a podporovat užší spolupráci pracovníků ústavní péče s rodinou a orgány sociálně-právní ochrany dětí při jejich návratu do původních rodin

MŠMT spolupracuje s MPSV na přípravě nové legislativy v oblasti prevence a podpory ohrožených rodin. Dále pak každoročně ve spolupráci s kraji a obcemi podporuje vznik preventivních zařízení (středisek výchovné péče) tak, aby péče byla dostupná v rámci celé ČR a tím docházelo efektivnímu zachytu a poskytnutí včasné intervence před umístěním dítěte do zařízení. Prioritou preventivně výchovné péče v systému péče o ohrožené děti je podpora a zpřístupnění preventivně výchovné péče širšímu a většímu počtu potřebným skupinám. MŠMT má připravenou koncepci náhradní výchovné péče, jejímiž hlavními prioritami je: 1. prevence umístění dětí do ústavní výchovy, 2. minimalizace doby strávené dítětem v ústavní výchově, 3. zvýšení kvality péče o děti v podobě nových přístupů a strategií práce s dětmi s poruchami chování a jejíž hlavní prioritou je ve spolupráci se všemi zainteresovanými resorty a dalšími subjekty mít vytvořen do roku 2030 systém, který bude postaven na profesionalizaci osob, které se na péči o děti v raném věku podílejí – pediatři, lékaři, pedagogové, sociální pracovníci apod., tak, aby docházelo k včasnému zachytu varovných signálů o možném ohrožení dítěte a kvalitní péči; zabezpečí včasnou, adekvátní a dostupnou preventivní péči dítěti i rodině; v případě, kdy to bude nezbytné, zabezpečí dítěti rezidenční péči na nezbytně nutnou a jasně stanovenou dobu, v rámci které bude docházet k cílené intervenci směrem k dítěti, ale současně i jeho rodině a škole tak, aby byly vytvořeny nezbytné podmínky pro včasný návrat dítěte do jeho přirozeného prostředí.

g) každoročně rozvíjet a finančně podporovat realizaci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace k podpoře školního stravování žáků základních škol

Dotační výzva k podpoře školního stravování žáků základních škol je vyhlašována každoročně již od roku 2016 a byla vyhlášena rovněž roce 2023, a to s celkovou alokací 60 000 000 Kč. Cílem výzvy je podpora školního stravování žáků a žákyň základních škol, jejichž rodina se ocitla v nepříznivé finanční situaci, a žáků přicházejících do České republiky z důvodu konfliktu na Ukrajině, kteří obdrželi vízum za účelem strpění, a umožnit tak zlepšení podmínek pro řádný průběh povinné školní docházky těchto žáků. Prostředkem k dosažení cíle je podpora spolupráce ministerstva, právnických osob vykonávajících činnost základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, právnických osob vykonávajících činnost zařízení školního stravování zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení a nestátních neziskových organizací, které se ve své hlavní činnosti zaměřují na aktivity zaměřené na sociální pomoc rodinám v nepříznivé finanční situaci. Výzva již byla vyhlášena také pro rok 2024, a to s celkovou alokací navýšenou na 60 000 000 Kč.

h) průběžně intenzivně monitorovat, prostřednictvím České školní inspekce, situaci romských dětí, žáků a studentů na všech úrovních vzdělávací soustavy, a identifikovat pochybení škol a školských poradenských zařízení ve vztahu k této cílové skupině. Prostřednictvím nápravných opatření zajistit ochranu práva na vzdělávání bez diskriminace a za účelem odstranění těchto pochybení zajišťovat antidiskriminační školení a metodickou podporu pracovníků škol a školských poradenských zařízení

V roce 2023 byla zjištěna v MŠ 4, v ZŠ 3 a ve SŠ 1 porušení právních předpisů v oblasti rovného přístupu (§ 2 odst. 1 písm. a) nebo b) školského zákona). Žádné z těchto porušení se výslovně netýkalo diskriminace romského etnika. Z přehledu stížností vyhodnocených v období roku 2023 neplyne doklad diskriminace romského etnika.

i) průběžně zavádět mechanismy pro přístup romských dětí k předškolnímu vzdělávání

MŠMT v roce 2023 vyhlásilo výzvu na podporu účasti dětí na předškolním vzdělávání, a to na celé území ČR. Podpořeno bylo 9 žadatelů s celkovým počtem podpořených dětí 1852 v celkové výši 20 mil. Kč. Podpora aktivit v oblasti zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání byla poskytována rovněž v rámci dotačního programu Podpora integrace romské menšiny v roce 2023. Mezi deklarované cíle vyhlášené výzvy patřila podpora vzdělávání romských dětí a žáků, kteří přicházejí z nerovného prostředí, ve kterém jim hrozí nejen sociální vyloučení, ale také nerovné šance pro získání kvalitního vzdělání. V rámci výzvy jsou podporovány 4 tematické okruhy. Dva okruhy – předškolní vzdělávání a spolupráce rodiny a školy v oblasti předškolního a základního vzdělávání – jsou zaměřeny na včasnou práci s dětmi a rodinou, dále na podporu směřující k zapojení romské rodiny do předškolního vzdělávání s cílem zvýšit informovanost. V rámci výzvy v roce 2023 bylo podpořeno 24 projektu v celkové výši 12 875 000,- Kč.

V rámci OP JAK jsou v projektech výzvy Šablony pro MŠ a ZŠ I poskytnuty podpůrné personální pozice pro děti ohrožené školním neúspěchem a pro děti s odlišným mateřským jazykem, mezi které se mohou řadit i romské děti. Výzva navazuje na personální podporu z období 2014-2020. V rámci této výzvy jsou jednou z podporovaných aktivit i odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání s rodiči i veřejností.

V roce 2023 byla vyhlášena výzva Akční plánování v území – MAP, kde je možné podpořit vzdělávací aktivity pro děti v MŠ, rodiče, veřejnost a pedagogické pracovníky MŠ. MAP, které mají na svém území sociálně vyloučené lokality, navíc mohou v rámci projektů intenzivně spolupracovat s Agenturou pro sociální začleňování při plánování opatření i implementaci aktivit v území v oblasti rovných příležitostí.

V neposlední řadě byly aktivity zacílené na podporu rané adaptace ve školním prostředí a úspěšného zahájení školní docházky v roce 2023 podporovány také v rámci Národního plánu obnovy. V komponentě 3.2.2. Podpora škol reaguje MŠMT na významné rozdíly v kvalitě škol, jak regionální, tak i rozdíly v jednotlivých obcích (zohlednění existence segregovaných škol s výrazným až dominantním zastoupením žáků z řad Romů). Nástroj pedagogická intervence se zaměřením na podporu rané adaptace žáků si zvolilo 104 škol ze 400 podpořených.

j) průběžně projednávat s reprezentací vysokých škol možnosti uzpůsobení vzdělávacích programů fakult vzdělávajících učitele s jasným zřetelem na průřezové téma inkluzivního vzdělávání a multikulturality s ohledem na další vzdělávání vysokoškolských pedagogů fakult vzdělávajících učitele

MŠMT nyní finalizuje aktualizaci Rámcových požadavků, na které participovaly zástupci všech fakult připravujících učitele. V rámci této aktualizace, která by měla být přijata vedením MŠMT na jaře tohoto roku, jsou specifikována konkrétní témata, která musí příprava pedagogických pracovníků obsahovat, a jejichž zahrnutí budou vysoké školy v žádosti o stanovisko či povolení

k takovým studijním programům prokazovat. Mezi tato témata patří obsahově i témata vztahující se k přípravě učitelů na práci s romskými dětmi a žáky (konkrétně zahrnující informace o kultuře, jazyku a historii Romů, přijímání kulturní rozmanitosti, výchově a vzdělávání romských dětí a žáků, problémech sociální exkluze a segregace, právních aspektech segregace v bydlení a ve vzdělávání, příčiny a důsledky, anticiganismu, rasismu, diskriminaci a jejich právní reflexe, aktuální vzdělávací otázky z pohledu rovného zacházení), tedy oblasti, jejichž zahrnutí přímo vyplývá ze Strategie romské integrace 2021-2030. Po přijetí aktualizované verze Rámcových požadavků tedy bude posílen tlak na konkrétní zohlednění těchto témat do přípravy pedagogických pracovníků.

Téma je zařazeno do oblastí vzdělávání studentů učitelství a jejich vzdělavatelů na fakultách připravujících učitele, které lze podpořit v rámci výzvy vyhlášené v červnu 2023 Podpora budoucích učitelů a učitelek OP JAK. Záleží na jednotlivých fakultách připravujících učitele, zda si toto téma zvolí pro své projekty financované z této výzvy a zda jej budou realizovat.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

Útvary:

Odbor rovného přístupu ke vzdělávání a podpory pracovníků v regionálním školství (20)

Pracovní skupina k Implementační kartě Zvýšení kvality vzdělávání ve strukturálně postižených krajích v rámci implementace Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Pracovní tým pro naplňování služebních a pracovních úkolů ve věci integrace romské menšiny ve školství

Meziresortní pracovní skupina MŠMT + MPSV k Předčasným odchodům ze vzdělávání

Koordinace výzev a podpor zástupci romské menšiny (Rada vlády pro záležitosti romské menšiny, vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny, zástupci NNO, krajsí romští koordinátoři) byli pozváni do pracovní skupiny k věcnému záměru plánované výzvy OP JAK PRO-ROMA (Podpora pro/romských místních aktérů).

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

MŠMT přistupuje k problematice vzdělávání romských dětí, žáků a studentů komplexně. Přípravované a realizované aktivity jsou založeny na podpoře inkluzivního přístupu a na vyrovnávání nerovností ve vzdělávání. Význam uvedené agendy byl podpořen také organizační změnou ve struktuře ministerstva, které od 1.1. 2022 zřídilo v rámci odboru řízení regionálního školství nové oddělení rovného přístupu ke vzdělávání, jehož agendami jsou právě oblasti podpory romské integrace, desegregace, podpory žáků se sociálním znevýhodněním nebo program na komplexní podporu škol s vyšším zastoupením žáků z rodin s nízkým socioekonomickým statusem. MŠMT rovněž navázalo užší a funkční spolupráci se zástupci MPSV v rámci pracovní skupiny věnující se řešení předčasných odchodů ze vzdělávání. Dále spolupracuje na provázání podpor v rámci programů OPZ+, OP JAK a NPO, aby byl vytvořen synergický efekt a účinná podpora rovného přístupu ke vzdělávání.

Problematika desegregace a podpory romských žáků je také silně akcentována v dostupných programech a opatřeních tematicky zaměřených na problematiku snižování nerovností ve vzdělávání a podpory zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání. Zcela zásadními jsou v této otázce Operační program Jan Amos Komenský (2021-2027) a Národní plán obnovy (2022-2025). Jedná se o programy, které umožňují masivní finanční podporu cíleným intervencím a podporují v rámci svých cílů zlepšení podmínek ke vzdělávání u žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Romští žáci pak jsou jednou z cílových skupin plánovaných intervencí.

MŠMT v roce 2023 vytvořilo Akční plán výkonu rozsudku D. H. a ostatní proti České republice. Cílem výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva z roku 2007 je snížit zastoupení romských žáků ve školách a třídách zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona vzdělávaných dle upravených výstupů pro žáky s diagnostikou lehkého mentálního postižení a obecně snížit počet romských dětí v etnicky segregovaných školách. Toho má být dosaženo (i) zvýšením kvality a efektivity činnosti školských poradenských zařízení s cílem přiblížit podíl romských žáků diagnostikovaných lehkým mentálním postižením na úroveň běžné populace; (ii) snížením závislosti výsledků žáků na socioekonomickém statusu rodiny; (iii) prosazováním desegregačních opatření a (iv) podporou předškolního vzdělávání romských dětí, a to i v nižších ročnících mateřských škol. Konkrétní kroky v jednotlivých oblastech jsou popsány v projektových kartách, které byly přiloženy k akčnímu plánu. Ten byl dne 13. 3. 2024 ústně projednán na zasedání Výboru ministrů Rady Evropy ve Štrasburku.

Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

OP JAK podporuje intervence cílené na snižování nerovností ve vzdělávání a rozvoj potenciálu všech dětí, žáků a studentů včetně těch z marginalizovaných skupin, jako jsou například Romové, nebo děti, žáci a studenti ze sociálně znevýhodněného prostředí, či ohrožení školním neúspěchem. Podporované aktivity vedou k odstraňování překážek v přístupu ke vzdělávání a zaměřují se na zajištění podmínek pro kvalitní inkluzivní vzdělávání dětí, žáků a studentů ve všech typech škol a na všech stupních školské vzdělávací soustavy. Intenzivnější podpora je věnována územím se sociálně vyloučenými lokalitami. Intervence OP JAK vhodně doplňují prostředky státního rozpočtu a Národního plánu obnovy zaměřující se na podporu marginalizovaných skupin, jako jsou například Romové, nebo děti, žáci a studenti ze sociálně znevýhodněného prostředí, či ohrožení školním neúspěchem, čímž bude zajištěna podpora na všech úrovních vzdělávání.

Národní plán obnovy (NPO)

V rámci Národního plánu obnovy v průběhu roku 2023 MŠMT pokračovalo v podpoře cílové skupiny žáků se sociálním znevýhodněním, do níž významně spadají rovněž romští žáci. V komponentě 3.2.2. Podpora škol reaguje MŠMT na významné rozdíly v kvalitě škol, jak regionální, tak i rozdíly v jednotlivých obcích (zohlednění existence segregovaných škol s výrazným až dominantním zastoupením žáků z řad Romů). K finanční a metodické podpoře pro období 2022-2025 bylo vybráno 400 nejvíce znevýhodněných škol. Jedná se kvalitativně nový mechanismus podpory škol s výrazným potenciálem systémového uplatnění. V první vlně bylo v roce 2022 zapojeno 256 základních škol, v druhém kole v roce 2023 bylo podpořeno dalších 144 dle souboru kritérií, které zahrnovaly vyšší podíl romských žáků ve školách, kritérium předčasných odchodů ze škol, vykázaný počet žáků se sociálním znevýhodněním, ad.). Vybrané školy, které mohou čerpat podporu již od 1. 9. 2022, jsou především v regionech s vysokým zastoupením romských žáků (Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj). Komplexní pojetí zahrnuje kromě finanční a metodické podpory školám (personální zabezpečení podpůrných pozic, vzdělávání pedagogů, spolupráce se subjekty sociálních služeb, cílená podpora účasti žáků z národnostních menšin na vzdělávacích, zážitkových či volnočasových aktivitách, podpora adekvátní nutriční, podpora sociální koheze a otevřeného a bezpečného klimatu škol, podpora rané adaptace, podpora zapojení rodin do vzdělávání a další) také metodickou podporu zřizovatelů v otázce desegregace, spolupráci s poradenským systémem a návaznými sociálními službami pro rodiny. Na tento program jsou alokovány 2 miliardy Kč a je realizován ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem. V případě uvedeného programu se nadto jedná se o zcela nově koncipovaný model cílené podpory škol s vyšším zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním, který má také výrazný potenciál stát se systémovým nástrojem dlouhodobé podpory tohoto segmentu škol. Na základě evaluace výsledků a dopadu této podpory začaly během roku 2023 přípravy návrhu systému indexového financování škol vzdělávajících žáky se sociálním znevýhodněním. Právě uplatnění tohoto principu považujeme za patrně nejvýznamnější nový trend v oblasti přístupu k problematice romské integrace. V komponentě 3.2.3 Doučování je alokována 1 miliarda Kč na období 2022-2023 pro doučování žáků, kteří jsou v důsledku dopadů pandemické situace a ztížených podmínek v průběhu realizace distanční výuky ohroženi školním neúspěchem. Pro výpočet finanční alokace jednotlivým školám byl vytvořen matematický model (ve spolupráci se společností PAQ Research), který zohledňoval kritérium indexu sociálního vyloučení a vykázaných počtů žáků se sociálním znevýhodněním. Uvedená podpora je výrazně využívána také pro romské žáky.

7. Ministerstvo vnitra

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru vnitra průběžně:

a) zařazovat témata integrace romské menšiny mezi významné výzkumy resortu

Témata integrace romské menšiny nebyla předmětem výzkumu.

b) působit, na základě poznatků z výkonu dozoru nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků, usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů, preventivně formou doporučení pro obce a kraje s cílem předcházet diskriminačním praktikám, například v oblasti přístupu k obecnímu bytovému fondu nebo v oblasti veřejného pořádku

V roce 2023 bylo provedeno 84 kontrol výkonu samostatné působnosti obcí.

- Při těchto kontrolách bylo zjištěno 13 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 9 obcí.
- Na základě podnětu občana (popř. zastupitele obce nebo kontrolního výboru zastupitelstva obce) či jiného podnětu byla posouzena 4 pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obce u 4 obcí.
- 2 pravidla zaslaly obce na výzvu Ministerstva vnitra, po předchozím řízení.
- V 6 případech obec zaslala návrh pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce dobrovolně ke kontrole.

Celkem bylo v roce 2023 posouzeno Ministerstvem vnitra 25 pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce. Do tohoto počtu se nezapočítávají pravidla, kterými obce nahrazovaly svá Ministerstvem vnitra napadená pravidla a která bylo nutné z pohledu možné diskriminace také posoudit. Některá pravidla pro přidělování bytů ve vlastnictví obcí jsou posuzována i v roce 2024 (pokračující řízení – 2x).

Na základě posouzení výše uvedených pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví obce:

- v 5 případech nebyl shledán rozpor se zákonem;
- v 17 případech byl zjištěn možný rozpor pravidel se zákonem (3x zrušení pravidel bez náhrady, 11x nahrazení pravidel novými, 3x se jednalo pouze o návrh pravidel, bez dalšího opatření);
- v 1 případě se nejednalo o bytová pravidla, ale o koncepci bytové politiky obce;
- u 2 případů probíhá i v roce 2024 komunikace o možné nápravě pravidel s obcí.

Ve 3 případech (z nezákonných výše uvedených 17-ti) byla obci zaslána výzva ke zjednání nápravy podle § 124 a násl. zákona o obcích. Obce posléze Ministerstvem vnitra zjištěný možný rozpor se zákonem dobrovolně napravily. Ani v jednom případě nebylo zjištěno, že by obce přistupovaly k diskriminaci žadatelů o byt na základě národnosti či rasy.

c) zařazovat do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávných celků téma antidiskriminačního přístupu k občanům, zavádění principů dobré správy do praxe a multikulturní výchovy

Vstupní vzdělávání úředníků ÚSC: V současné době je projednávána novela zákona č. 312/2002 Sb. v PS (ST č. 520), kde je v rámci obsahu vstupního vzdělávání (§ 19) možné po schválení novely zařadit téma anticikanismu v obecné rovině (jednání s menšinami, etniky, pravidla etiky apod.) pod základní komunikační, organizační a další dovednosti úředníka. Průběžné vzdělávání úředníků ÚSC: Opakovaně připomínáme, že odbor veřejné správy, dozoru a kontroly podle zákona o úřednících pouze akredituje na základě žádostí vzdělávacích

institucí vzdělávací programy pro průběžné vzdělávání úředníků ÚSC, tj. neurčuje jejich obsah. Nemůže tak ovlivnit, zda a kolik programů s předmětným zaměřením bude akreditováno pro potřeby úředníků ÚSC.

Aktuálně akreditované programy, včetně těch s požadovaným zaměřením, najdete na oficiálních stránkách Ministerstva vnitra: <https://www.mvcr.cz/soubor/akreditace-otevrena-databaze.aspx> v roce 2023 byly akreditovány tyto vzdělávací programy:

Aliaves & Co., a.s. Děti romského etnika v náhradní rodinné péči,

Aliaves & Co., a.s. Děti romského etnika v náhradní rodinné péči (webinář),

bfz o.p.s. Specifika práce s romskou rodinou

Působnost odboru veřejné správy, dozoru a kontroly nespočívá v tvorbě vzdělávacích programů, pouze akredituje vzdělávací instituce a vzdělávací programy, přičemž není v kompetenci Ministerstva vnitra určovat vzdělávacím institucím, které vzdělávací programy mají nabízet. Institut pro veřejnou správu Praha, jako příspěvková organizace zřízená Ministerstvem vnitra, může dle požadavku ÚSÚ a ÚSC zajistit vytvoření vzdělávacího programu v rámci vzdělávání úředníků samosprávných celků a státních úředníků v oblasti boje proti anticiganismu. Vytvoření a realizace vzdělávacího programu však sebou nese finanční náklady na jeho tvorbu, lektorské zajištění a administraci. Institut nedisponuje volnými prostředky na pokrytí těchto nákladů. To znamená, že bez přímé alokace finančních prostředků není Institut schopen takový program vytvořit a realizovat. Od roku 2022 Institut pro veřejnou správu Praha žádný aktivní kurz k romské problematice nenabízel. V portfoliu sice má kurzy Obec a romská problematika, Romská problematika v územních samosprávných celcích, Romská menšina z pohledu územní samosprávy a Historie a kultura Romů, nicméně pro dlouhodobý nezájem už nejsou vypisovány.

d) začleňovat poznatky a praktické zkušenosti koordinátorů pro záležitosti romské menšiny a romských poradců a poskytovatelů sociálních služeb příslušníkům romské menšiny do celoživotního vzdělávání příslušníků a zaměstnanců Policie České republiky.

Policejní akademie České republiky pořádala v souvislosti s romskou menšinou dne 10. 10. 2023 kurz "Projevy extremismu ve společnosti, tetování s extremistickým podtextem" číslo kurzu: 4 účastníci kurzu: příslušníci Policie ČR, VS ČR, GIBS, Celní správy ČR, VP ČR a další zájemci ze státní správy

Anotace kurzu: Cílem kurzu je poukázat na současné extremistické projevy ve společnosti, a to nejenom v ČR, ale i v ostatních evropských zemích. Ukázat nové trendy, které se v oblasti extremismu objevují; poukázat na aktivizační projevy různých extremistických skupin, především v oblasti sociálních sítí apod. S tím souvisí i možnost monitorování projevů extremismu u vězněných osob analytickým nástrojem SAIRO.

Odbor prevence kriminality, Ředitelství služby pořádkové policie a Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy pořádali v termínu 20. - 22. 11. 2023 a 27. 11. - 29. 11. 2023 kurz pro styčné důstojníky Policie ČR s označením SD 1 a následně v termínech 23. - 24. 11. 2023 a

30. 11. -1. 12. 2023 nástavbový kurz s označením SD II. Kurzy jsou určeny pro příslušníky Policie ČR, kteří se při plnění svých úkolů dostávají ve zvýšené míře do kontaktu s cizinci a příslušníky menšin. Styční důstojníci pro problematiku menšin jsou vyškoleni ve všech krajích republiky. Policisté přenášejí své zkušenosti a poznatky z kurů na nižší celky Policie ČR - pracovní skupiny pro menšiny. Ti jsou následně k dispozici v situacích, kdy je zapotřebí řešit agendu národnostních a kulturních menšin. Převážně dochází k problémům v sociálně vyloučených lokalitách.

V roce 2023 byl spuštěn pro příslušníky Policie ČR v rámci systému E-Polis (Edukační policejní on-line systém) E-learningový kurz Interkulturních kompetencí, který je určen pro policisty, kteří se ve výkonu své služby setkávají s menšinami (zejm. ze služby pořádkové, dopravní a kriminální policie).

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva vnitra (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

- Republikový výbor pro prevence kriminality;
- Komise Republikového výboru pro prevenci kriminality pro výběr projektů Programu prevence kriminality na místní úrovni k poskytování dotací ze státního rozpočtu

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Ministerstvo vnitra (odbor prevence kriminality - OPK) zajišťuje na základě Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027 metodickou podporu regionům v oblasti zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni. V rámci této strategie Ministerstvo vnitra (OPK) dále, jakožto věcný gestor pro práci Policie ČR na úseku menšin, metodicky zaštiťuje institut styčního důstojníka pro menšiny.

Ministerstvo vnitra organizuje pravidelná pracovní setkání 2 x ročně OPK, styčných důstojníků pro menšiny Policie ČR, členů Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a koordinátorů pro romské záležitosti krajských úřadů v rámci gesce Práce policie ČR na úseku menšin.

Zástupce OPK MV je členem Pracovní skupiny pro bezpečnost při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny či Platformy pro implementaci Strategie.

Ministerstvo vnitra rovněž vykonává dozor z úřední povinnosti, zejména vůči obecně závazným vyhláškám obcí, které mu byly na základě zákonem stanovené povinnosti zasílány (§ 12 zákona č. 128/2000 Sb.). V rámci všech obecně závazných vyhlášek byly zkoumány i možné diskriminační účinky a dopady jednotlivých ustanovení, zejména co se týče oblasti veřejného pořádku. Ministerstvo vnitra zařazuje do vybraných vzdělávacích programů pro úředníky územních samosprávných celků téma antidiskriminačního přístupu k občanům. Ministerstvo vnitra (OBP) má v gesci Konceptci boje proti extremismu a předsudečné nenávisti.

Odbor bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání v rámci svěřené věcné působnosti akcentuje romskou problematiku v širším kontextu boje s rasismem, xenofobií, přístupem k menšinám a v rámci lidských práv. Toto pojetí odpovídá trojí perspektivě přístupu k Romům (lidskoprávní, národnostní a sociokulturní), jak ji nastavily Zásady dlouhodobé koncepce romské integrace do roku 2025 (příloha k UV ze dne 12. dubna 2006 č. 393). Policejní vzdělávání usiluje o rozšíření povědomosti o všech aspektech romské integrace, participace a začlenění a o nenásilné formování postojů a názorů potencionálních i stávajících příslušníků PČR.

Rámec vzdělávání na policejních školách

Problematika rovnosti, začlenění a participace Romů (dále jen „*romská problematika*“) je průřezovým tématem v sekundárním a terciárním policejním vzdělávání. Konkrétně ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Praze (dále jen „*VPŠ a SPŠ MV v Praze*“) je zakomponována do středoškolského vzdělávání v oboru vzdělání 68-42-M/01 Bezpečnostně právní činnost do občanské nauky a práva a v oboru vzdělání 68-42-L/51 Bezpečnostní služby do základů společenských věd. Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově (dále jen „*VPŠ a SPŠ MV v Holešově*“) romskou problematiku ve studiu oboru vzdělání 68-42-M/01 Bezpečnostně právní činnost začleňuje do občanské nauky, práva a společenskovedního semináře.

Ve vyšším policejním vzdělávání ve VPŠ a SPŠ v Praze se dané téma probírá ve vzdělávacím programu 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost, zejména v Trestním právu a Profesní etice, dále pak ve vzdělávacím programu 68-42-N/03 Přípravné řízení trestní v Trestním právu a Vybraných kapitolách společenských věd, konkrétně v části Charakteristiky sociálně patologických jevů (otázky majority a minority, rasismu atd.). Ve VPŠ a SPŠ v Holešově ve vzdělávacím programu 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost se problematice věnuje Trestní právo. Nejvýraznější je v tomto ohledu modul Multikulturní společnost v 1. – 3. ročníku. Tento povinně volitelný modul je zaměřený na diferencovaný přístup policistů a zaměstnanců MV v jednání s příslušníky minorit, na objasnění negativních projevů většinové společnosti zejména vůči Romům, na diskriminaci, rasismus, jejich projevy a vliv na chování a jednání občanů majority v ČR. Patří sem taková témata jako „Postoj-předsudek-stereotyp-mýtus“, „Základní atributy fungování multikulturní společnosti“, „Komunikace v interkulturním aspektu“, „Typologie národních kultur“ nebo „Subkultury a alternativní kultury“. V rámci komunikace v multikulturním prostředí jsou zmiňovány zejména komunity romské a vietnamské. Cílem

tohoto modulu je výchova policistů k respektu a toleranci s důrazem na hodnotu lidství. Policisté jsou vedeni k jednání bez rasových a xenofobních rysů.

Vysokoškolské vzdělání v rámci resortu vnitra poskytuje státní vysoká škola Policejní akademie ČR v Praze (dále jen „PA ČR“) v bakalářských a magisterských studijních programech Bezpečnostně právní studia a Veřejná správa. Doplnuje je doktorský studijní program Bezpečnostně právní studia. Problematika se uplatňuje v rámci boje proti rasismu a prolíná předměty Operativně pátrací činnost policie, Organizace a činnost policejních služeb 2 a Terorismus. Důraz se klade na specifika při odhalování, dokumentování a objasňování pachatelů trestné činnosti, mj. z oblasti předsudečné nenávisti, podpory a propagace protiprávních projevů a útoků atd. Romská problematika se uplatňuje v předmětu Trestní právo.

Upozornit je třeba také na výběr témat závěrečných prací studentů bakalářského a magisterského studia. V roce 2023 se studenti okrajově zabývali romskou problematikou ve 3 případech, a to v tématech „Odhalování, prověřování a dokumentování trestných činů motivovaných předsudečnou nenávistí v on-line prostoru“ (bakalářská a diplomová práce) a „Divácké násilí – projevy předsudečné nenávisti“ (diplomová práce).

Rámec dalšího odborného vzdělávání pro policisty a učitele

Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy PČR v roce 2023 zorganizoval několik kurzů, které zahrnuly romskou problematiku:

1. „Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin“ (I a II) určený styčným důstojníkům pro menšiny, členům jejich skupin a příslušníkům PČR, kteří ze své pozice jsou v blízkém kontaktu s příslušníky menšin. V běhu kurzu I bylo proškoleno 47 účastníků, v kurzu II celkem 49.
2. „Specializační kurz pro přípravu antikonfliktních týmů Policie ČR“ určený pro 44 účastníků obsahoval problematiku rasismu.
3. „Specializované činnosti ÚSČ SKPV“ byly zaměřeny na projevy rasismu, xenofobie a extremismu; kurzu se zúčastnilo celkem 101 osob.

VPŠ a SPŠ v Holešově uspořádala:

1. Kurz „Policista v multikulturním prostředí“ pro 29 policistů z krajských ředitelství PČR zařazených ve skupinách pro práci s národnostními menšinami, kteří mj. přicházejí do kontaktu s příslušníky romské menšiny.
2. Instrukčně metodické zaměstnání pro 20 učitelů „Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním znevýhodněním, na kterém se podíleli PaedDr. V. Facová a PhDr. M. Orel, Ph.D. Tato aktivita odpovídá prioritě Strategie, která si klade za cíl zmírnit sociální znevýhodnění žáků.

Rámec dalších aktivit policejních škol

Ve VPŠ a SPŠ MV v Praze vzniklo Školní poradenské centrum (dále jen „ŠPC“), které svou činností navazuje na hlavní činnost školy, doplňuje a zkvalitňuje poskytované služby žákům, rodičům (zákonným zástupcům) a pedagogům. Jeho činnost se soustředí na oblast prevence sociálně patologických jevů, krizové komunikace a kariérového poradenství. V týmu ŠPC působí školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce i sociální pedagog.

V areálu VPŠ a SPŠ v Holešově se každoročně počátkem roku uskutečňuje adaptační workshop pro nově nastupující první ročníky. V rámci této akce žáci procházejí aktivitami, které jim umožní lepší adaptaci na nové prostředí a položí základy k bezproblémovému fungování v kolektivu. Akce je realizována vyškolenými pedagogickými pracovníky. Součástí workshopu je peer program z oblasti rasismu, extremismu a korupce.

VPŠ a SPŠ MV v Holešově dlouhodobě uskutečňuje peer program z oblasti multikultury a návykových látek. Pravidelně se proškolují lektori, kteří pak působí na své spolužáky v rámci peer programu, ale také pracují na školách v regionu. V této souvislosti škola spolupracuje se společností Tokaheya v Holešově, která pomáhá s efektivní a respektující komunikací a prezentačními dovednostmi.

Rámec základní odborné přípravy

V základní odborné přípravě policistů (dále jen „ZOP“) se romská problematika vyučuje průřezově v rámci boje proti rasismu ve vzdělávacích modulech Základy práva (Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, rozbor skutkových podstat trestných činů souvisejících s rasismem) a modulu Komunikace a policejní etika (problematika etnických menšin, komunikace s agresivním jedincem). Témata jsou rozpracována do problematiky předsudků a metod jejich ovlivňování, jednání s příslušníky minorit a diferencovaného přístupu policistů při komunikaci a sociální interakci s nimi. Ohled je brán na sociokulturní odlišnosti. Policejní činnost je služba veřejnosti, proto jsou v tomto smyslu voleny i náměty na praktická zaměstnání.

ZOP v roce 2023 se realizovala v těchto kurzech:

1. Základní odborná příprava Covid – odborná výuka I, II (P1/0039B, P1/0039D) – absolvovalo 1779 účastníků
2. Základní odborná příprava Covid pro SCP – odborná výuka I, II (P1/0040B, P1/0040D) – absolvovalo 127 účastníků
3. Základní odborná příprava pro příslušníky Policie ČR zařazené ve službě SKPV (P1/0036) – absolvovalo 63 účastníků
4. Základní odborná příprava 2022 – základní část, profilace (P1/0041, P1/0041A) – absolvovalo 194 účastníků
5. Základní odborná příprava pro příslušníky přecházející z jiných bezpečnostních sborů (P1/0042) – absolvovalo 30 účastníků
6. Základní odborná příprava příslušníků Policie ČR – společné minimum bez specializace (P1/0026) – absolvovalo 60 účastníků.

8. Ministerstvo zdravotnictví

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zdravotnictví průběžně:

a) hledat ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí systémové řešení k zakotvení a rozšíření působnosti zdravotně sociálních pomocníků, a to zejména v sociálně vyloučených lokalitách

Projekt Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením s reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0009439 byl realizován Státním zdravotním ústavem ve 14 krajích České republiky v letech 2018 – 2022.

Státní zdravotní ústav (SZÚ) je přímo řízenou organizací MZ. Na podporu zdraví romské menšiny byl realizován projekt **Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (dále „EPOZ“)**. Projekt EPOZ byl ukončen k 31.12.2022.

V rámci projektu EPOZ byly naplněny požadované indikátory na 90%, čímž bylo dosaženo plánovaného cíle navzdory pandemii Covid-19. V rámci projektu POZDRAV se sumarizuje počet podpořených osob až na konci projektového období. V rámci projektu Mediátor podpory zdraví pro Romy, podpořeném z UNICEF, byl plánovaný počet intervencí 10 000 překročen 6x a dosaženo 60 767 intervencí. Práce mediátorů podpory zdraví, podpořená z Iniciativy Norských fondů probíhá v roce 2024 a sumarizace proběhne po ukončení.

Vybudovaná infrastruktura terénních pracovišť v rámci projektu EPOZ, tj. 14 Regionálních center podpory zdraví a jejich koordinačních pracovníků je využito k realizaci projektu podpora zdraví v rodinách s reg. č. CZ.03.02.02/00/22_005/0000723. Od roku 2023 je plánováno vytvoření a realizace 29 intervenčních interaktivních programů onkoprevence pro děti a mladistvé od narození do 15 let, v roce 2023 počet účastníků 1 000.

b) informovat Radu vlády pro záležitosti romské menšiny o dotačních programech vyhlášených Ministerstvem zdravotnictví ČR

Programů podpory zdraví se může zúčastnit jakýkoliv subjekt splňující stanovené podmínky bez ohledu na pohlaví, rasu, barvu pleti, jazyk, víru a náboženství, politické nebo jiného smýšlení, národní nebo sociální původ, příslušnost k národnosti nebo etnické menšině,

majetku, rodu, zdravotnímu postižení, věku a sexuální orientaci a jsou tedy určeny i pro romskou menšinu.

Informace ohledně dotačních programů vyhlašovaných MZ byla v roce 2023 zaslána na Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny a na MMR. V zaslaném materiálu byly uvedeny vyhlašované dotační programy MZ a rovněž byla uvedena webová stránka, kde je možné nalézt podrobnosti ohledně vyhlašovaných dotačních programů a metodiky pro podávání projektů, které jsou MZ vyhlašovány pro rok 2024.

Národní dotační programy schválené na rok 2024:

[Národní program řešení problematiky HIV/AIDS](#)

[Podpora zdraví, zvyšování efektivity a kvality zdravotní péče](#)

[Program na podporu péče o pacienty v terminálním stádiu onemocnění](#)

[Vyrovňování příležitostí pro občany se zdravotním postižením](#)

c) informovat, v rámci postgraduálního vzdělávání zdravotnických pracovníků, akreditovaná pracoviště o možnosti využití, při výuce legislativy a etiky, podklady týkající se problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí zajišťované a shromažďované Radou vlády pro záležitosti romské menšiny, a tyto podklady případně využít k aktualizaci studijních programů

Oblast pregraduálního vzdělávání spadá do kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Nemáme tedy nástroje, jakým způsobem plnit zmiňovanou strategii za Ministerstvo zdravotnictví a nejsme tak schopni zaslat plnění této strategie.

MZ má již ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů stanovenou povinnost absolvovat kurzy zaměřené na základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy. V těchto kurzech je věnována právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem. V rámci specializačního vzdělávání, které je primárně vzděláváním praktickým (tzn. uskutečňovaným z větší části přímo ve zdravotnických zařízeních, kde probíhají příslušné praktické výkony), se domníváme, že případné hlubší teoretické vzdělávání pro práci s etnickými menšinami a osobami ze sociálně vyloučených lokalit by mělo být spíše součástí pregraduální výuky spadající, jak již bylo výše uvedeno, do gesce MŠMT.

Ve vzdělávacích programech jednotlivých oborů specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů je stanovenou povinností absolvovat teoretický kurz „Základy lékařské etiky, komunikace, managementu a legislativy“. Část tohoto teoretického kurzu je věnována pozornost právě oblasti etického chování a komunikace s pacientem včetně komunikace s pacientem z jiných etnik.

Vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků se uskutečňuje v akreditovaných zařízeních, která jsou průběžně informována o aktuálních požadavcích na vzdělávání. Přímo řízené organizace MZ (Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) a Institut postgraduálního vzdělávání (IPVZ)) jsou průběžně informovány a aktivně

participují na vzdělávání a vytváření samotných vzdělávacích programů a akcí. Zdravotníci pracovníci mají zahrnuty informace v oblasti problematiky vztahu mezi zdravotnickými pracovníky a pacienty ze sociálně vyloučeného prostředí v dostatečné míře.

b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva zdravotnictví (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.

Ministerstvo zdravotnictví nemá pracovní komise, výbory či pracovní skupiny, které by se týkaly přímo tématu romské integrace nebo jiných témat souvisejících výhradně s romskou menšinou.

Zdravotní služby jsou poskytovány všem pojištěným osobám bez ohledu na pohlaví, rasu, barvu pleti, jazyk, víru a náboženství, politické nebo jiného smýšlení, národní nebo sociální původ, příslušnost k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu, zdravotnímu postižení, věku a sexuální orientaci. Přístup ke zdravotním službám musí být pro všechny stejný. Ministerstvo zdravotnictví postupuje dle platných zákonů ČR, které uplatňuje antidiskriminační principy a je v souladu s Listinou základních práv a svobod.

Zástupce Ministerstva zdravotnictví je členem Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

na úrovni vrchního ředitele sekce zdravotní péče, zástupce či pověřený zástupce se zúčastnil v roce 2022 všech jednání Rady. Dále je zástupce Ministerstva zdravotnictví stálým hostem Výboru pro vzdělávání Romů.

Ministerstvo zdravotnictví je při ÚV členem RKS pro lidská práva (PS zaměřené na rovnost, začlenění a účast Romů).

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Oblast zdravotní péče je nedílnou součástí základních strategických vládních dokumentů. Příprava Strategického rámce rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030 (dále jen „Strategický rámec Zdraví 2030“) tak plynule navazuje na Strategický rámec Česká republika 2030 přijatý vládou ČR, která svým rozhodnutím také určila základní zastřešující cíl pro oblast zdravotnictví „Zdraví všech skupin obyvatel se zlepšuje“. Strategický rámec Zdraví 2030 také vychází z dříve formulovaných strategických materiálů, jako jsou Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí s příslušnými akčními plány; Národní strategie elektronického zdravotnictví a Strategie reformy psychiatrické péče.

Plnění: Zdraví 2030 – viz Strategický rámec Česká republika 2030 přijatý vládou ČR dne 13. července 2020 usnesením č. 743.

Strategický rámec Zdraví 2030 obsahuje 3 strategické cíle, které byly formulovány s ohledem na analýzu zdravotního stavu obyvatel České republiky a dostupnosti i fungování českého zdravotnictví, a rovněž byly zvoleny jako základní prioritní oblasti resortu pro příštích deset let:

1. ochrana a zlepšení zdravotního stavu populace;
2. optimalizace zdravotnického systému;
3. podpora vědy a výzkumu.

Přestože se přijaté „Zdraví 2030“ konkrétně netýká romské menšiny, dosah jednotlivých cílů a projektů je zaměřen na celou populaci ČR.

9. Ministerstvo zemědělství

a) Informace o plnění usnesení vlády týkajících se integrace romské menšiny a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých souvisejícími usneseními vlády ke dni 31.12.2023

Usnesením vlády ze dne 11. května 2016 č. 416, k Revizi úkolů vyplývajících z usnesení vlády, týkajících se integrace romské menšiny, vláda uložila ministru zemědělství průběžně:

a) nacházet, ve spolupráci s ministryní práce a sociálních věcí a s představiteli romských organizací, možnosti pro využití firem zaměstnávajících romské občany při zadávání zakázek v rámci působnosti resortu

Zaměstnávání romských občanů se v resortu zemědělství uskutečňuje např. způsobem společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, při jejichž plnění musí vybraný zhotovitel uplatnit určitý počet osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných nebo přímým zadáváním zakázek menšího rozsahu romským firmám.

Povodí Vltavy, s.p. se v roce 2023 zapojil do zadávání zakázek romským firmám. Realizováno bylo 10 akcí, celkové náklady v tomto roce činily téměř 2,3 mil Kč bez DPH.

Jednalo se především o méně náročné práce nevyžadující použití speciální techniky, jako např. údržbu břehových porostů, odstraňování nánosů, sečení trávy apod.

Z celkového hodnocení prací lze konstatovat, že většina byla provedena včas a v odpovídající, či velmi dobré kvalitě. Výjimkou byla jedna akce na opravu kamenné dlažby, kdy v průběhu celé realizace byl problém komunikovat se zhotovitelem.

Celkově lze říci, že technicky zcela nenáročné stavby jsou předmětné firmy schopny realizovat v požadované kvalitě i termínech. Proto je vnímána další spolupráce na uvedeném druhu akcí jako možná a pro naplňování Strategie romské integrace resortu i nadále jako přínosná.

Povodí Odry, s.p. v roce 2023 úspěšně realizoval ve spolupráci s romskými podnikateli celkem 44 zakázek malého rozsahu v celkové hodnotě 6,06 mil Kč. Ve srovnání s rokem 2022 je to zvýšení o 10 zakázek.

Spolupráce se samotnými romskými podnikateli, Asociací romských podnikatelů a spolků ČR i firmami zaměstnávajícími romské občany, je dle názoru vedení státního podniku na dobré úrovni. Obecně lze konstatovat, že některé romské firmy se potýkají s nedostatkem profesně kvalifikovaných pracovníků (autorizované osoby apod.), čímž je svým způsobem omezen okruh prací, které mohou vykonávat a mnohdy také neuspějí ve výběrových řízeních z důvodu vysokých nabídkových cen, případně odstoupí od zakázky z důvodu absence zaměstnanců ze zdravotních důvodů.

Povodí Labe, s.p. při zadávání veřejných zakázek zohledňoval společenský a sociální aspekt a zajistil možnost účasti široké podnikatelské veřejnosti včetně malých a středních regionálních dodavatelů, samozřejmě při zachování maximální hospodárnosti.

Dále v rámci svých činností po několik let spolupracuje s vazební věznicí Litoměřice při zapojení osob ve výkonu trestu odnětí svobody do pracovního procesu a dále též s Probační a mediační službou Kolín, kde osoby, na které tento orgán dohlíží, mohou vykonávat některé práce související s činností státního podniku, jako veřejně prospěšné práce, pokud je mají v rámci trestu nařízeny. U akcí typu oprav opevnění, odstranění nánosů z upravených drobných toků, sečení, kácení apod. oslovuje státní podnik i místní společnosti, zaměstnávající osoby znevýhodněné na trhu práce.

Povodí Ohře, s.p. zaznamenal v roce 2023 rozdílný přístup jednotlivých firem v realizaci zakázek. Z celkového objemu nabídky akcí ve výši 9 151 tis Kč bylo romskými firmami zdárně dokončeno 19 zakázek ve výši 5 258 tis Kč. U dalších akcí oslovené firmy buď na výzvy nereagovaly, nebo nevyhověly s cenovou nabídkou. V jednom případě došlo ze strany firmy k odstoupení od smlouvy.

I přes tyto některé negativní zkušenosti hodlá státní podnik v budoucnu subjekty zaměstnávající romské občany oslovovat, a to především u zakázek nenáročných na odbornost nebo technické vybavení zhotovitele, jako jsou např. čištění průtočného profilu, sekání travního porostu, likvidace invazních rostlin, údržba a kácení břehových porostů apod.

Povodí Moravy, s.p. zadal v roce 2023 celkem 24 zakázek sociálně zodpovědným způsobem zaměřeným na firmy zaměstnávající romské občany. Tyto firmy tak zrealizovaly akce ve výši 4,8 mil Kč. Zakázky byly provedeny v požadované kvalitě a dodrženým termínem realizace s mírnými výkyvy při komunikaci se zhotoviteli. Aktuálně se u státního podniku projevuje nešvar na straně uchazečů o zakázky, kteří se neseznamují s místem provádění prací, a to ani vítězný uchazeč před podpisem smlouvy, což následně po zahájení prací znamená, že zhotovitel pak rozporuje rozsah prací (vícepráce).

Co se týká srovnání s předchozími roky lze shrnout, že v minulých letech byl často problém s neodborností pracovníků, nedodržováním BOZP a nepoužíváním ochranných pracovních pomůcek. Toto bylo po častých upozorněních ze strany státního podniku v roce 2023 značně zlepšeno.

Lesy České republiky, s.p. (dále jen „LČR“) pokračoval v průběžné komunikaci a spolupráci s Celostátní asociací sociálně odpovědných romských spolků a podnikatelů v ČR i Asociací romských podnikatelů a spolků v ČR, a to jak na úrovni oblastních ředitelství a lesních správ tak i lesních závodů. LČR aktivně upozorňuje dané asociace na vyhlašované vhodné veřejné zakázky, které jsou zveřejňovány standardně na internetových stránkách LČR. V případě zájmu se jednotlivé subjekty mohou do těchto otevřených veřejných zakázek přihlásit. Zaměstnanci LČR všem subjektům poskytují i případnou podporu s potřebnou administrací.

Romské organizace a firmy nadále projevují svůj zájem především o stavební zakázky. V roce 2023 měly možnost zúčastnit se 204 stavebních zakázek, nakonec celkem 10 romských organizací realizovalo 76 stavebních akcí v souhrnné hodnotě cca 30,18 mil Kč bez DPH, což je cca o 11,5 mil. Kč více než v roce předešlém. Jednalo se např. o opravy a rekonstrukce lesních cest a odvozních linek, drobné opravy objektů a oplocenek, opravy propustků, sečení trávy, opravy závor a bodů záchrany atp. Práce byly provedeny kvalitně a v daných termínech. Nejvíce akcí bylo zrealizováno v rámci organizačních jednotek na území jižních a západních Čech a na Lesním závodě Boubín.

Spolupráce při zajišťování drobných lesnických zakázek, např. na úklid klestu, stavění oplocenek, odkorňování je prakticky nulová. Romské organizace nejsou stále konkurenceschopné především v oblasti cenových nabídek a termínů plnění. Do sezónních lesnických prací se ale zapojují jednotliví občané romské národnosti, kteří vykonávají tuto činnost pro LČR na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, či na krátkodobý pracovní poměr.

Úspěšná spolupráce pokračuje ve sběru semen, kde bylo nasbíráno přes 15 tun semenného materiálu. V této oblasti bývá již od let minulých zajišťována spolupráce s bezproblémovými firmami a semena jsou tak odevzdávána v patřičné kvalitě.

b) usnadňovat, v rámci sociálního zemědělství, přístup na trh práce osobám, které obtížně hledají zaměstnání včetně příslušníků romské menšiny

Sociální zemědělství v současné době získává pozornost na základě pozitivního vnímání zemědělství a venkovských zdrojů, kdy se přirozenou cestou zvyšuje i zájem o příznivé účinky přírodních prostor a zemědělských činností pro sociální, zdravotní a duševní pohodu zúčastněných osob. V tomto kontextu představuje koncept sociálního zemědělství novou šanci pro zemědělce zavádět a vytvářet nové alternativní služby, rozšířit a diverzifikovat své činnosti a jejich roli ve společnosti. Sociální zemědělství tak v sobě spojuje dvě oblasti – zemědělství a sociální služby.

Jeho posláním je, kromě zemědělské produkce a služeb, zaměstnávat, vzdělávat a uskutečňovat různé druhy terapií pro široké spektrum znevýhodněných osob, a to za využití dostupných zemědělských zdrojů v daném místě. Cílem je tak za účasti hlavních aktérů (zemědělci a místní komunity) podporovat nebo vytvářet sociální služby ve venkovských oblastech, které přispívají sociálnímu začleňování. Důležitou přidanou hodnotou je možnost integrovat znevýhodněné osoby do prostředí, které především ve venkovských oblastech umožňuje flexibilitu, blízkost a neformálnost širokého spektra vztahů při jejich začleňování, a to především za předpokladu, že budou vykonávat smysluplnou činnost vedoucí k posílení jejich osobnostních a profesních dovedností a schopností, ale také větší nezávislosti a lepšímu sociálnímu postavení.

Cílovou skupinu pro koncept sociálního zemědělství je možné v maximální míře vymezit tak, že se jedná o osoby sociálně a zdravotně znevýhodněné, které potřebují zvýšenou péči při jejich integraci do pracovního nebo běžného prostředí. Vzhledem ke své interdisciplinární povaze tak má sociální zemědělství možnost řadu různých problematických oblastí pozitivně ovlivnit a přinést výhody, mezi které patří především tvorba a udržení pracovních míst na venkově. Některé z projektů v sociálním zemědělství jsou zakládány jako nové organizace, které vytvářejí nová pracovní místa pro místní obyvatele právě z venkovských oblastí, což má pozitivní dopad také na snižování počtu obyvatel nebo na nezaměstnanost. Pro samotné klienty jsou viditelné přínosy především v posilování jejich kvality života, sociálního začleňování, vzdělávání, zaměstnanosti a terapie.

Venkovské prostředí je specifické tím, že zde nežijí početné romské komunity, a tudíž nedochází ani ke vzniku sociálně vyloučených lokalit, jak můžeme sledovat v některých městech. Do aktivit sociálního zemědělství se romští občané přesto zapojují, a to buď jako zaměstnanci sociálních zemědělských farem, nebo jako klienti při rehabilitačních činnostech.

Resort zemědělství podporuje dlouhodobě projekty zaměstnanosti osob obtížně umísitelných na trhu práce ve venkovských oblastech. Je potěšitelné, že aktivity těchto projektů dokáží oslovit i venkovské Romy. V roce 2023 se do čtyř integračních projektů sociálního zemědělství zapojilo 18 romských občanů.

- b) Seznam pracovních orgánů Ministerstva zemědělství (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.**

Ministrem zemědělství byla zřízena **Pracovní komise sociálního zemědělství**. Kromě zainteresovaných zaměstnanců MZe jsou jejími členy zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, nestátních neziskových organizací, Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s., akademického sektoru a další odborníci. Náplní její práce je mimo jiné příprava organizačních, legislativních a faktických opatření týkajících se života osob ohrožených diskriminací na venkově a činnosti směřující k řešení sociálních podmínek lidí žijících ve venkovských oblastech.

c) Doplnující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

Veškeré informace jsou obsaženy v předcházejících bodech.

10. Ministerstvo zahraničních věcí

- a) **Seznam pracovních orgánů Ministerstva zahraničních věcí (komise, výbory, pracovní skupiny), které se obsahově týkají tématu romské integrace či jiných témat souvisejících s romskou menšinou.**
- b) **Doplňující informace pro zpracování Zprávy o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023**

Nad rámec plnění výše uvedených úkolů a nad rámec plnění opatření Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021-2030 uveďte, co významného Váš resort vykonal pro zlepšení situace Romů v roce 2023, nebo co by ve vztahu k agendě Vašeho resortu mělo být zmíněno ve Zprávě o stavu romské menšiny v České republice za rok 2023. Jaká významná témata řešil Váš resort ve vztahu k příslušníkům romské menšiny, popřípadě jakým způsobem byly vyřešeny? Jaké trendy v oblasti romské integrace byly Vaším resortem v roce 2023 zaznamenány, a k jakému vývoji došlo oproti roku 2022?

MZV se věnuje problematice romské genocidy a protiromských postojů, jejímu připomínání, výzkumu a vzdělávání, a to především v rámci působení ČR v Mezinárodní alianci pro připomínku holokaustu (International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA). Delegaci ČR v IHRA vede zvláštní zmocněnec MZV ČR pro holocaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Robert Řehák.

Česká delegace v IHRA se podílela na formulaci právně nezávazné pracovní definice protiromského smýšlení / anticiganismu (The non-legally binding working definition of antigypsyism/anti-Roma discrimination), která byla přijata členskými zeměmi IHRA dne 8. října 2020. Budeme pokračovat v úsilí o dosažení jejího podpoření v obou komorách Parlamentu ČR. Nad rámec IHRA se Odbor lidských práv a transformační politiky MZV ČR (LPTP) v případě potřeby a v koordinaci s Romskou kanceláří a vládní zmocněnkyní pro záležitosti romské menšiny Lucií Fukovou zabývá romskou problematikou v kontextu působení ČR v Radě OSN pro lidská práva, Radě Evropy a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě / Úřadu OBSE pro demokratické instituce a lidská práva

Úřad vlády
České republiky